

برگرفته از کتاب مفاتیح نوین
اثر آیه الله العظمی مکارم شیرازی

زمزمه رمضان

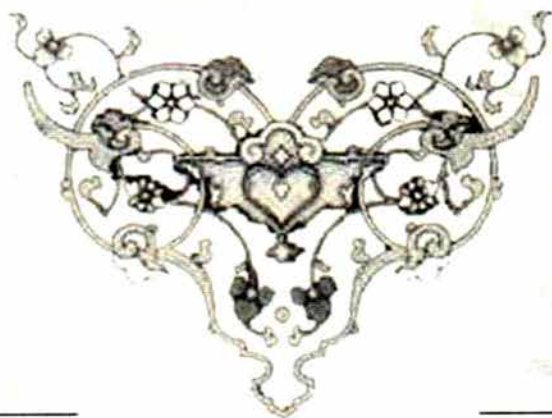
اللهم رب شهر رمضان

با همکاری جمعی از فضلا

زمزمه رمضان

برگرفته از کتاب مفاتیح نوین

فهرست‌نویسی پیش از انتشار: توسط انتشارات امام علی بن ابی‌طالب (ع)

مکارم، ناصر، ۱۳۰۵ -

زمزمه رمضان: برگرفته از کتاب مفاتیح نوین / مکارم شیرازی؛ با همکاری احمد قدسی، سعید داودی، محمدرضا حامدی، مسعود مکارم. - قم: امام علی بن ابی‌طالب ۱۳۸۷. ۷.

ISBN: 978-964-533-023-9

۱۰۳ص.

۱. دعا‌های ماه رمضان. ۲. دعاها. الف. مکارم شیرازی، ناصر، ۱۳۰۵ - کلیات مفاتیح نوین. برگزیده. ب. قدسی، احمد، ۱۳۳۶ - ج. داودی، سعید، ۱۳۴۳ - د. حامدی، محمدرضا، ۱۳۴۸ - ه. مکارم، مسعود، ۱۳۴۶ - و. کلیات مفاتیح نوین. برگزیده. ز. عنوان.

۲۹۷ / ۷۷۴

BP ۲۷۰ / ر ۸ م ۷

ناشر برتر
نوزدهمین نمایشگاه بین‌المللی کتاب تهران

زمزمه رمضان

برگرفته از کتاب مفاتیح نوین

اثر حضرت آیه الله العظمی مکارم شیرازی (مد ظله)

با همکاری حجج اسلام احمد قدسی، سعید داودی، محمدرضا حامدی و مسعود مکارم

تیراژ: ۵/۰۰۰ نسخه

نوبت چاپ: سوم

تاریخ انتشار: ۱۳۹۳ ش

صفحه و قطع: ۱۰۳ صفحه / جیبی

چاپ: سلیمانزاده

ناشر: انتشارات امام علی بن ابی‌طالب (ع)

شابک: ۹۷۸-۹۶۴-۵۳۳-۰۲۳-۹

قم - ابتدای خیابان شهدا - کوی آمار (۲۲) - پلاک ۱۵

تلفن: ۷۷۲۲۴۷۸ - دورنگار: ۲۷۸۴۰۰۹۹

www.imamalipub.ir

قیمت: ۲۰۰۰ تومان

فهرست مطالب

۷	مقدمه
۱۱	دعای شب آخر ماه شعبان و اول ماه رمضان
۱۷	اعمال مشترک شب‌های ماه مبارک رمضان
۲۲	اعمال مشترک هر شب و روز
۲۷	دعاهای مخصوص روزهای ماه رمضان
۴۱	اعمال مخصوص سحرگاهان
۴۹	دعای سحر
۵۳	اعمال شب‌های قدر
۵۳	اعمال مشترک شب‌های قدر
۶۰	اعمال مخصوص هر یک از شب‌های سه گانه قدر
۶۰	اعمال شب نوزدهم

- ۶۱..... اعمال شب بیست و یکم
- ۷۲..... اعمال مخصوص شب بیست و سوم
- ۸۳..... دعای افتتاح
- ۱۰۱..... نماز عید فطر

بِسْمِ اللّٰهِ الرَّحْمٰنِ الرَّحِیْمِ

مقدمه

ماه رمضان ماهی است که بر همه ماه‌های دیگر برتری دارد؛ ماهی است که خداوند آن را جهت اهدای بالاترین هدیه خود به جهان بشریت یعنی «قرآن مجید» برگزیده است؛ ماهی است که شب قدر در آن واقع شده، شبی که مقدرات یک سال انسان‌ها (بر حسب شایستگیها و لیاقتها) تعیین می‌گردد و عبادت آن برتر از عبادت هزار ماه است. حتی نفس کشیدن در این ماه عبادت شمرده شده است و زیباترین تعبیر از این ماه، همان است که پیامبر اکرم صلی الله علیه و آله فرمود: «این ماهی است که در آن، خداوند شما را به میهمانی خویش فرا خوانده است».

رمضان ماه خیرات و آمرزش گناهان است؛ ماه تعلیم و تربیت، طهارت و پاکی، تقوا و خودسازی و ماه نزول قرآن است؛ رمضان ماه بیدار شدن و تذکر، تعالی ایمان و تزکیهٔ نفس، تمسک به قرآن و عترت علیهم السلام و ماه نزول برکات الهی است. در این ماه درهای توبه به سوی بندگان گشوده می‌شود، اعمال نیک مضاعف نگاشته شده و فرشتگان مشغول دعا و طلب آمرزش برای روزه‌دارانند؛ ماهی که می‌توان مراحل قرب الهی و سیر و سلوک الی الله را با گام‌های سریع و استوار پیمود.

ماه‌ی که در آن به حفظ زبان، چشم و گوش از گناه و اندیشه و گمان آن، صدقه دادن به نیازمندان، تلاوت قرآن، مهرورزیدن به بی‌کسان، یتیمان و فروماندگان، صلهٔ رحم، آمرزش خواهی، خوشرفتاری با مردم و رعایت حقوق اجتماعی و اطعام روزه‌داران سفارش شده است. در این میهمانی گناهان بندگان چنان پاک می‌شود که گویی می‌سوزند و ذوب می‌گردند. خوشبخت و سعادت‌مند کسانی هستند که ارزش والای این ماه را بشناسند و از برکات بی‌پایان آن بهره‌گیرند و مشکلات معنوی و مادی خود را به برکت روزه‌ها و عبادات در این ماه حل کنند.

البتّه برای بهره‌گیری بیشتر از برکات مادی و معنوی و آثار و ثوابهای ماه مبارک رمضان، نباید تنها به روزه گرفتن اکتفا کرد؛ بلکه باید از گناهان اجتناب نمود و با خودسازی و مراقبت و دوری از آلودگیها، جان خویش را در معرض وزش نفحات رحمانی و عنایات ویژه الهی قرار داد.

خداوند توفیق درک فیوضات و برکات این ماه گرانقدر را به همه ما عنایت فرماید، إن شاء الله.

ناشر

زمزمه رمضان

١٠

دعای شب آخر ماه شعبان و اوّل ماه رمضان:

حارث بن مغیره نضری از امام صادق علیه السلام روایت کرده است که آن حضرت در شب آخر ماه شعبان و شب اوّل ماه رمضان این دعا را می خواند:

اللَّهُمَّ إِنَّ هَذَا الشَّهْرَ الْمُبَارَكَ الَّذِي أَنْزَلَ فِيهِ

خدايا، اين ماه با برکت که قرآن

الْقُرْآنُ، هُدًى لِلنَّاسِ وَبَيِّنَاتٍ مِّنَ الْهُدَىٰ

مأیه هدایت انسانها و دليل قاطع هدایت

وَالْفُرْقَانَ قَدْ حَضَرَ، فَسَلَّمْنَا فِيهِ وَسَلَّمَهُ لَنَا،

و جداکننده حق از باطل در آن نازل شده، فرارسیده است، پس ما در آن سالم بدار و آن را برای

وَتَسَلَّمَهُ مِنَّا فِي يُسْرٍ مِّنْكَ وَعَافِيَةٍ، يَا مَنْ

ما به سلامت دار و به آسانی و سلامت از ما تحویل بگیر ای کسی که

أَخَذَ الْقَلِيلَ وَشَكَرَ الْكَثِيرَ، اِقْبَلْ مِنِّي الْيُسْرَ،

کم را پذیرفته و قدردان (اعمال) فراوانی، این مقدار ناچیز را از من ببپذیر،

اللَّهُمَّ إِنِّي أَسْأَلُكَ أَنْ تَجْعَلَ لِي إِلَى كُلِّ خَيْرٍ

خدايا از تو می خواهم که راهی برای انجام کارهای خیر به رویم بگشایی

سَبِيلًا، وَمِنْ كُلِّ مَا لَا تُحِبُّ مَانِعًا، يَا أَرْحَمَ

و از آنچه نمی‌پسندی بازدار، ای مهربان‌ترین

الرَّاحِمِينَ، يَا مَنْ عَفَا عَنِّي وَعَمَّا خَلَوْتُ بِهِ

مهربانان، ای که گذشتی از من و از گناهایی که در خلوت

مِنَ السَّيِّئَاتِ، يَا مَنْ لَمْ يُؤَاخِذْنِي بِأَرْتِكَابِ

مرتکب شده‌ام، ای که مرا به واسطهٔ انجام

الْمَعَاصِي، عَفُوكَ عَفُوكَ عَفُوكَ يَا كَرِيمٌ،

گناهان بازخواست نکردی، بگذر، بگذر بگذر ای بخشنده،

إِلَهِي وَعَظَّتْنِي فَلَمْ أَتَّعِظْ، وَزَجَرْتَنِي عَنْ

خدایا پنجم دادی و نپذیرفتم و از انجام حرام بازم

مَحَارِمِكَ فَلَمْ أَنْزَجِرْ، فَمَا عُذْرِي فَاعْفُ

داشته‌ی و مرتکب شدم، پس چه عذری آورم،

عَنِّي يَا كَرِيمٌ، عَفُوكَ عَفُوكَ، اَللّٰهُمَّ اِنِّي

ای بخشنده، از گناهم درگذر، درگذر، درگذر، خدایا از

اَسْأَلُكَ الرَّاحَةَ عِنْدَ الْمَوْتِ، وَالْعَفْوَ عِنْدَ

تو می‌خواهم آسایش در وقت مردن و گذشت در

الْحِسَابِ، عَظُمَ الذَّنْبُ مِنْ عَبْدِكَ، فَلْيُحْسِنِ

قیامت را، گناه بندهات بزرگ ولی گذشت از

التَّجَاوُزُ مِنْ عِنْدِكَ، يَا أَهْلَ التَّقْوَى، وَ يَا أَهْلَ

جانب تو نیکوست، ای شایسته پرهیزکاری

الْمَغْفِرَةِ، عَفْوِكَ عَفْوِكَ، اَللّٰهُمَّ اِنِّیْ عَبْدُكَ

و گذشت، بخذر، بخذر، خدایا من بنده

وَ ابْنُ عَبْدِكَ وَ ابْنُ اُمَّتِكَ، ضَعِيفٌ فَاقِیْرٌ اِلٰی

و فرزند بنده و فرزند کنیزت هستم، ناتوان و نیازمند

رَحْمَتِكَ، وَ اَنْتَ مُنْزِلُ الْغِنٰی وَ الْبَرَکَةِ عَلٰی

رحمت توام، و تویی که ثروت و برکت را بر

الْعِبَادِ، قَاهِرٌ مُّقْتَدِرٌ، اَحْصَيْتَ اَعْمَالَهْمُ،

بندگان فرو فرستی و تویی قوی و توانمند، اعمالشان را محاسبه نموده

وَ قَسَمْتَ اَرْزَاقَهُمْ، وَ جَعَلْتَهُمْ مُّخْتَلِفَةً اَلْسِنَتَهُمْ

و روزیشان را تقسیم کرده‌ای، و آنها را با زبانها

وَ اَلْوَانِهِمْ، خَلَقًا مِنْ بَعْدِ خَلْقٍ، وَ لَا یَعْلَمُ

و رنگهای مختلف آفریده‌ای، آفرینشی بعد از آفرینش،

الْعِبَادُ عِلْمَكَ، وَلَا يَقْدِرُ الْعِبَادُ قَدْرَكَ، وَكُنَّا

بندگان دانشت را ندانند و مقام و مرتبهات نشناسند،

فَقِيرٌ إِلَي رَحْمَتِكَ، فَلَا تَصْرِفْ عَنِّي وَجْهَكَ،

و همهٔ ما نیازمند رحمتت هستیم، پس از من روی مگردان

وَاجْعَلْنِي مِنْ صَالِحِي خَلْقِكَ فِي الْعَمَلِ

و مرا از بندگان صالحت در رفتار

وَالْأَمَلِ، وَالْقَضَاءِ وَالْقَدْرِ، اللَّهُمَّ أَبْقِنِي خَيْرَ

و افکار و قضا و قدر قرار ده، خدایا مرا به بهترین

الْبَقَاءِ، وَأَفْنِنِي خَيْرَ الْفَنَاءِ عَلَى مُوَالَاةِ

وضع بر دوستی دوستان و دشمنی دشمنان

أَوْلِيَائِكَ، وَ مُعَادَاةِ أَعْدَائِكَ، وَ الرَّغْبَةِ إِلَيْكَ،

زنده بدار و بمیران، با اشتیاق به تو

وَ الرَّهْبَةِ مِنْكَ، وَالْخُشُوعِ وَالْوَفَاءِ وَ التَّسْلِيمِ

و ترس از تو و فروتنی و وفاداری و تسلیم

لَكَ، وَ التَّصَدِيقِ بِكِتَابِكَ، وَ اتِّبَاعِ سُنَّةِ

به تو و پذیرش کتابت و پیروی از سنت

رَسُوْلِكَ، اَللّٰهُمَّ مَا كَانَ فِي قَلْبِي مِنْ شَكٍّ اَوْ

فرستاده‌ات (زنده بدار و بمیران)، خدایا آنچه از شک،

رَيْبَةٍ، اَوْ جُحُوْدٍ اَوْ قَنُوْطٍ، اَوْ فَرَحٍ اَوْ بَذَخٍ اَوْ

تردید، انکار، ناامیدی، شادی، تکبر،

بَطْرٍ، اَوْ خِيْلَاءٍ اَوْ رِيَاءٍ اَوْ سُمْعَةٍ، اَوْ شِقَاقٍ اَوْ

گستاخی، خودبینی، خودنمایی، شهرت طلبی، ناسازگاری،

نِفَاقٍ، اَوْ كُفْرٍ اَوْ فُسُوْقٍ، اَوْ عِضْيَانٍ اَوْ عَظْمَةٍ،

دورویی، کفر، فسق، نافرمانی، بزرگ منشی

اَوْ شَيْءٍ لَا تُحِبُّ، فَاسْئَلْكَ يَا رَبَّ اَنْ تُبَدِّلَنِي

یا چیزی که تو نمی‌پسندی و در دل من است از تو می‌خواهم پروردگارا

مَكَانَهُ اِيْمَانًا بِوَعْدِكَ، وَ وِفَاءً بِعَهْدِكَ، وَ رِضًا

که تبدیل کنی آن را به تصدیق وعده‌ات و پایبندی به پیمان‌ت و خوشنودی به

بِقَضَائِكَ، وَ زُهْدًا فِي الدُّنْيَا، وَ رَغْبَةً فِيْمَا عِنْدَكَ،

تقدیرت و پارسایی در دنیا و اشتیاق به آنچه نزد توست

وَ اَثَرَةً وَ طُمَآنِيْنَةً وَ تَوْبَةً نَّصُوْحًا، اَسْئَلُكَ

و فضیلت و آرامش و توبه خالص، این را از تو می‌خواهم

ذٰلِكَ يَا رَبَّ الْعَالَمِينَ، اِلٰهِي اَنْتَ مِنْ حِلْمِكَ

ای پروردگار جهانیان، خدایا به خاطر حلمت

تُعْصِي، وَمِنْ كَرَمِكَ وَجُودِكَ تُطَاعُ، فَكَانَكَ

نافرمانیت کنند و به خاطر بخشش و کرمت اطاعتت کنند، پس گویا

لَمْ تُعْصَ، وَاَنَا وَمَنْ لَمْ يَعْصِكَ سَكَّانٌ

نافرمانی نشده‌ای و من و کسانی که نافرمانیت نکرده‌اند در زمین تو ساکنیم

اَرْضِكَ، فَكُنْ عَلَيْنَا بِالْفَضْلِ جَوَادًا، وَبِالْخَيْرِ

پس به کرمت بر ما بخشنده باش و خیر و نیکی را به ما بازگردان،

عَوَادًا، يَا اَرْحَمَ الرَّاحِمِينَ، وَصَلَّى اللهُ عَلٰى

ای مهربان‌ترین مهربانان، و درود خدا بر

مُحَمَّدٍ وَ اٰلِهِ صَلَاةً دَائِمَةً لَا تُحْصٰى وَلَا تُعَدُّ،

محمد و خاندان پاکش باد درودی همیشگی که به شماره و عدد نیاید

وَلَا يَقْدِرُ قَدْرَهَا غَيْرُكَ، يَا اَرْحَمَ الرَّاحِمِينَ. ۱

و اندازهٔ آن را غیر تو نداند ای مهربان‌ترین مهربانان.

اعمال مشترک شب‌های ماه مبارک رمضان:

اعمالی که در شب‌های ماه رمضان بجا آورده می‌شود چند امر است:

۱- افطار کردن به هنگام دخول وقت مغرب شرعی. و مستحب است که بعد از نماز مغرب افطار کند، مگر آن که ضعف و ناتوانی بر او غلبه کرده باشد که توجه و حضور قلب از او سلب شود، و یا آن که جمعی منتظر او باشند.^۱

۲- افطار با غذاها و نوشیدنی‌های پاک و طاهر از حرام و مشتبیه به حرام باشد.^۲

بهتر آن است که به خرمای حلال افطار کند که پیامبر اکرم صَلَّى اللهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ فرمود: هرکس با خرمای حلال افطار کند، ثواب نمازش افزون گردد.^۳ همچنین امام علی عَلَيْهِ السَّلَام فرمود: مستحب است با شیر افطار کند.^۴ افطار کردن به آب و نبات و حلوا و به آب نیم‌گرم، به هر کدام که باشد، نیز خوب است که رسول خدا صَلَّى اللهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ با اینها افطار می‌کردند.^۵

۱. زادالمعاد، صفحه ۱۰۸. ۲. اقبال، صفحه ۱۱۴.

۳. همان مدرک. ۴. همان مدرک.

۵. زاد المعاد، صفحه ۱۰۸.

۳- به هنگام افطار دعاهای کوتاهی که از معصومین علیهم‌السلام وارد شده است را بخواند مانند:

اللَّهُمَّ لَكَ صُومْتُ، وَعَلَىٰ رِزْقِكَ أَفْطَرْتُ،

خدایا برای تو روزه گرفته و باروزیت افطار کرده

وَعَلَيْكَ تَوَكَّلْتُ.^۱

و بر تو توکل می‌کنم.

امیرمؤمنان علیه‌السلام به هنگام افطار کردن، این دعا را می‌خواند:

بِسْمِ اللَّهِ، اللَّهُمَّ لَكَ صُومْنَا، وَعَلَىٰ رِزْقِكَ

به نام خدا، خدایا برای تو روزه گرفتیم و با روزی

أَفْطَرْنَا، فَتَقَبَّلْ مِنَّا، إِنَّكَ أَنْتَ السَّمِيعُ الْعَلِيمُ.^۲

تو افطار کردیم پس از ما بپذیر که تو شنوا و دانایی.

۴- خواندن سورهٔ «أنا انزلناه» به هنگام افطار، پاداش بسیاری

دارد.^۳

۱. اقبال، صفحهٔ ۱۱۷.

۲. مصباح کفعمی، صفحهٔ ۶۳۱ (همین روایت در اقبال، صفحهٔ ۱۱۶، با

مختصری تفاوت، آمده است). ۳. همان مدرک، صفحهٔ ۱۱۴.

۵- در لقمهٔ اول به هنگام افطار، بگوید: بِسْمِ اللّٰهِ الرَّحْمٰنِ الرَّحِیْمِ، يَا وَاسِعَ الْمَغْفِرَةِ، اغْفِرْ لِي، که امام حسن مجتبیٰ علیه السلام فرمود: کسی که آن را بگوید، خداوند او را بیامرزد.^۱

۶- دعا کردن به هنگام افطار نیز بسیار خوب است. در روایتی آمده است که رسول خدا صلی الله علیه و آله می‌فرمود: برای روزه‌دار به هنگام افطارش، یک دعای اجابت شده، می‌باشد.^۲

۷- به هنگام افطار، صدقه دهد و روزه‌داران را افطار دهد هرچند در صورت عدم توانایی، به تعدادی خرما یا جرعه‌ای از آب باشد، و افطار دادن از مستحبات بسیار مؤکد است که سزاوار است مؤمنان آن را فراموش نکنند، و در بعضی از کشورهای اسلامی هنگام افطار در تمام مساجد سفره‌های سادهٔ طولانی گسترده می‌شود.

از رسول گرامی اسلام صلی الله علیه و آله نقل شده است که هر کس در ماه رمضان، مؤمن روزه‌داری را افطار دهد، پاداش آزاد کردن بندهٔ

۱. اقبال، صفحهٔ ۱۱۶.

۲. همان مدرک، صفحهٔ ۱۱۶ و بلدالامین، صفحهٔ ۲۳۲.

مؤمنی را دارد و سبب آمرزش گناهان او می‌شود.

وقتی که اصحاب پرسیدند، توان چنین کاری نداریم، فرمود: آن کس که توان ندارد، مقداری شیر یا قدری آب و یا تعدادی خرما هم بدهد، خداوند به او چنین پاداشی را عطا می‌کند.^۱

در روایت دیگری که «مرحوم کلینی» و «شیخ صدوق» و «شیخ طوسی» از امام صادق علیه السلام نقل کرده‌اند آمده است: هر کس روزه‌داری را افطار دهد، همانند پاداش آن روزه دار ثواب می‌برد. (بی‌آن‌که از ثواب او کاسته شود).^۲

۸- هر شب بعد از مغرب، دعای حج را بخواند که در اعمال مشترک هر شب و روز (صفحهٔ ۶۷۹) ذکر شد.

۹- «سید بن طاووس» در «اقبال» روایت کرده است: هر کس در هر شب از ماه رمضان این دعا را بخواند گناهان بسیاری از او آمرزیده می‌شود:

۱. اقبال، صفحهٔ ۷.

۲. کافی، جلد ۴، صفحهٔ ۶۸، حدیث ۱ و تهذیب، جلد ۴، صفحهٔ ۲۰۱، حدیث ۴ و فقیه، جلد ۲، صفحهٔ ۱۳۴، حدیث ۱۹۵۲.

اللَّهُمَّ رَبَّ شَهْرِ رَمَضَانَ، الَّذِي أَنْزَلْتَ فِيهِ

ای خدا، ای پروردگار ماه رمضان که قرآن را در آن نازل

الْقُرْآنَ، وَافْتَرَضْتَ عَلَيَّ عِبَادَكَ فِيهِ الصِّيَامَ،

نموده و روزه را بر بندگانت واجب کردی

صَلِّ عَلَيَّ مُحَمَّدٍ وَآلِ مُحَمَّدٍ، وَارْزُقْنِي حَجَّ

بر محمد و خاندان پاکش درود فرست و در این سال

بَيْتِكَ الْحَرَامِ، فِي عَامِي هَذَا وَفِي كُلِّ عَامٍ،

و همه سال حج خانهات را روزیم گردان

وَاعْفِرْ لِي تِلْكَ الذُّنُوبَ الْعِظَامَ، فَإِنَّهُ لَا

و گناهان بزرگم را ببامرز، چرا که

يَغْفِرُهَا غَيْرَكَ يَا رَحْمَنُ يَا عَلَّامٌ.

آنها را نمی‌آمرزد جز تو ای بخشنده بسیار دانا.

۱۰- در هر شب از ماه رمضان دعای افتتاح را بخواند.

اعمال مشترک هر شب و روز:

اعمال مشترک هر شب و روز ماه رمضان، بسیار است از جمله:

۱- «سید بن طاووس» از امام صادق و امام کاظم علیهما السلام روایت کرده است که فرمودند: از اول ماه تا آخر ماه مبارک - بعد از هر فریضه - این دعا را می‌خوانی:

اللَّهُمَّ ارْزُقْنِي حَجَّ بَيْتِكَ الْحَرَامِ، فِي عَامِي

خدایا در این سال و سالهای آینده حج خانهات

هَذَا وَفِي كُلِّ عَامٍ، مَا أَبْقَيْتَنِي فِي يُسْرِ مِنْكَ

را روزیم گردان، مادامی که در آسایش

وَعَافِيَةٍ وَسَعَةٍ رِزْقٍ، وَلَا تُخَلِّني مِنْ تِلْكَ

و سلامتی و وسعت روزی از ناحیهٔ تو قرار دارم، و مرا از

الْمَوَاقِفِ الْكَرِيمَةِ، وَالْمَشَاهِدِ الشَّرِيفَةِ،

جایگاههای پسندیده و بارگاههای با عظمت

وَزِيَارَةِ قَبْرِ نَبِيِّكَ صَلَوَاتُكَ عَلَيْهِ وَآلِهِ، وَفِي

و زیارت قبر پیامبرت - که درود تو بر او و خاندانش باد - دور مگردان و در

جَمِيعَ حَوَائِجِ الدُّنْيَا وَالْآخِرَةِ فَكُنْ لِي، اَللّٰهُمَّ

تمام نیازهای دنیوی و اخروی با من باش خدایا

اِنِّیْ اَسْئَلُكَ فِیْمَا تَقْضِیْ وَتُقَدِّرُ مِنْ اَمْرِ

از تو می‌خواهم در امر حتمی

الْمَحْتُمِ فِی لَیْلَةِ الْقَدْرِ، مِنْ الْقَضَاءِ الَّذِی لَا

که در شب قدر حکم رانده و مقرر می‌فرماید

یُرَدُّ وَلَا یُبَدَّلُ، اَنْ تَكْتُبَنِیْ مِنْ حُجَّاجِ بَیْتِكَ

و قابل بازگشت و تغییر نیست، مرا در زمره حجاج خانهات

الْحَرَامِ، الْمَبْرُورِ حُجَّتِهِمْ، الْمَشْكُورِ سَعِيَّتِهِمْ،

ثبت نمایی، حاجیانی که حجتشان پذیرفته و سعبشان مورد تقدیر

الْمَغْفُورِ ذُنُوبِهِمْ، الْمَكْفَرِ عَنْهُمْ سَيِّئَاتِهِمْ،

و گناهانشان آمرزیده و خطاهایشان پوشیده شده است،

وَاجْعَلْ فِیْمَا تَقْضِیْ وَتُقَدِّرُ اَنْ تُطِيلَ

و در آنچه برای من حکم کرده و مقدر فرمودی طول

عُمْرِیْ، وَتَوْسِعَ عَلَیَّ رِزْقِیْ، وَتُوَدِّیْ عَنِّیْ

عمر و وسعت روزی و ادای

أَمَانَتِي وَدَيْنِي، آمِينَ رَبَّ الْعَالَمِينَ.

امانت و قرضم را فرار ده، قبول فرما ای پروردگار جهانیان.

و همچنین بعد از هر نماز فریضه‌ای می‌گویی:

يَا عَلِيُّ يَا عَظِيمُ، يَا غَفُورُ يَا رَحِيمُ، أَنْتَ

ای برتر و با عظمت، ای آمرزنده و مهربان، تویی

الرَّبُّ الْعَظِيمُ، الَّذِي لَيْسَ كَمِثْلِهِ شَيْءٌ، وَهُوَ

پروردگار با عظمتی که چیزی همانندت نیست و تویی

السَّمِيعُ الْبَصِيرُ، وَهَذَا شَهْرُ عَظَمَتِهِ وَكَرَمَتِهِ،

شنوای بینا، و این ماهی است که عظمت بخشیده و گرامی داشتی

وَشَرَفَتِهِ وَفَضْلَتِهِ عَلَيَّ الشُّهُورِ، وَهُوَ الشُّهُرُ

و بر ماههای دیگر شرافت و برتری دادی، و ماهی است

الَّذِي فَرَضْتَ صِيَامَهُ عَلَيَّ، وَهُوَ شَهْرُ

که روزهایش را بر من واجب فرمودی و این همان ماه

رَمَضَانَ، الَّذِي أَنْزَلْتَ فِيهِ الْقُرْآنَ، هُدًى

رَمْضانی است که قرآن را در آن فرو فرستادی که مایهٔ هدایت

لِلنَّاسِ وَبَيْنَاتٍ مِنَ الْهُدَىٰ وَالْفُرْقَانِ، وَجَعَلَتْ

انسانها و نشانهٔ هدایت و جدا کنندهٔ حق از باطل است

فِيهِ لَيْلَةَ الْقَدْرِ، وَجَعَلَتْهَا خَيْرًا مِنْ أَلْفِ شَهْرٍ،

و شب قدر را که بهتر از هزار شب است در آن قرار دادی

فِيَا ذَا الْمَنِّ وَلَا يَمْنُنْ عَلَيْكَ، مَنْ عَلَىٰ بِفَكَالِكِ

پس ای صاحب نعمت که منتی بر تو نیست، با رهاییم از آتش در

رَقَبَتِي مِنَ النَّارِ، فِيمَنْ تَمَنَّ عَلَىٰ، وَأَدْخِلْنِي

میان آنان که بر آنها منت نهاده‌ای بر من منت بخدار، و در

الْجَنَّةِ، بِرَحْمَتِكَ يَا أَرْحَمَ الرَّاحِمِينَ^۱.

بهشت واردم کن به رحمت ای مهربانترین مهربانان.

۲- «شیخ کفعمی» در «مصباح» و «بلدالامین» از حضرت

رسول ﷺ نقل کرده‌اند که آن حضرت فرمود: هر کس این دعا را

در ماه رمضان بعد از هر نماز واجب بخواند، خدای متعال گناهان او

را بیامزد:

۱. اقبال، صفحهٔ ۲۴.

اللَّهُمَّ ادْخِلْ عَلَى أَهْلِ الْقُبُورِ السُّرُورَ، اللَّهُمَّ

خدایا شادمانی را بر خفتگان در گورها داخل کن، خدایا

أَغْنِ كُلَّ فَقِيرٍ، اللَّهُمَّ أَشْبِعْ كُلَّ جَائِعٍ،

نیازمندان را بی نیاز فرما، خدایا گرسنگان را سیر کن

اللَّهُمَّ اكْسُ كُلَّ عُرْيَانٍ، اللَّهُمَّ اقْضِ دَيْنَ

خدایا برهنگان را بپوشان، خدایا قرض بدهکاران را ادا کن،

كُلِّ مَدِينٍ، اللَّهُمَّ فَرِّجْ عَنْ كُلِّ مَكْرُوبٍ،

خدایا اندوه غمدیدگان را برطرف کن

اللَّهُمَّ رُدِّ كُلَّ غَرِيبٍ، اللَّهُمَّ فَكِّ كُلِّ أَسِيرٍ،

خدایا غریبان را به وطن بازگردان، خدایا اسیران را آزاد کن،

اللَّهُمَّ أَصْلِحْ كُلَّ فَاسِدٍ مِنْ أُمُورِ الْمُسْلِمِينَ،

خدایا مفسد امور مسلمانان را اصلاح فرما

اللَّهُمَّ اشْفِ كُلَّ مَرِيضٍ، اللَّهُمَّ سُدِّ فَقْرَنَا

خدایا بیماران را شفا ده، خدایا نیاز ما را به بی‌نیازیت برطرف کن،

بِعِنَاكَ، اللَّهُمَّ غَيِّرْ سَوْءَ حَالِنَا بِحَسَنِ حَالِكَ،

خدایا بدحالی ما را به خوشنودیت تغییر ده،

اللَّهُمَّ اقْضِ عَنَّا الدَّيْنَ، وَاغْنِنَا مِنَ الْفَقْرِ،

خدایا بدهکاری‌های ما را ادا کن و ما را بی‌نیاز گردان.

إِنَّكَ عَلَىٰ كُلِّ شَيْءٍ قَدِيرٌ.^۱

که تو بر هر چیز توانایی.

دعاهای مخصوص روزهای ماه رمضان:

از «ابن عباس» روایت شده است که رسول گرامی اسلام ﷺ برای روزه هر روز از ماه مبارک رمضان فضیلت بسیاری را بیان فرمودند و همچنین برای هر روز دعای مخصوصی با فضیلت و پاداش فراوان ذکر کردند که ما در این جا آن دعاها را ذکر می‌کنیم.^۲

دعای روز اول: اللَّهُمَّ اجْعَلْ صِيَامِي فِيهِ صِيَامَ

خدایا در این ماه روزه‌ام را روزه روزداران (واقعی)

الصَّائِمِينَ، وَقِيَامِي فِيهِ قِيَامَ الْقَائِمِينَ، وَبَهْنِي

قرار ده، و شب زنده داریم را شب زنده‌داری (واقعی) قرار ده و مرا

۱. مصباح کفعمی، صفحه ۶۱۷ و بلدالامین، صفحه ۲۲۲ و بحارالانوار، جلد ۹۵، صفحه ۱۲۰.

۲. زادالمعاد، صفحه ۲۱۴-۲۲۰؛ همچنین در بلدالامین، صفحه ۲۱۹، دعاها همراه با ذکر ثوابها آمده است.

فِيهِ عَنْ نَوْمَةِ الْغَافِلِينَ، وَهَبْ لِي جُرْمِي فِيهِ يَا

از خواب غفلت بیدار کن، وگناهم را ببخش ای

إِلَهَ الْعَالَمِينَ، وَاعْفُ عَنِّي يَا عَافِيًا عَنِ

معبود جهانیان، و از من درگذر ای درگذرنده از

الْمُجْرِمِينَ * رُوزِ دَوْمٍ: اَللّٰهُمَّ قَرِّبْنِي فِيهِ اِلَىٰ

گناهکاران * * * * * خدایا در این ماه مرا به خشنودیت نزدیک

مَرْضَاتِكَ، وَجَنِّبْنِي فِيهِ مِنْ سَخَطِكَ

کن، و از خشم و غضبیت

وَنَقِمَاتِكَ، وَوَفِّقْنِي فِيهِ لِقِرَاءَةِ آيَاتِكَ،

دورم کن، و بر تلاوت آیاتت موقفم بدار

بِرَحْمَتِكَ يَا اَرْحَمَ الرَّاحِمِينَ * رُوزِ سَوْمٍ: اَللّٰهُمَّ

به مهربانیت ای مهربان‌ترین مهربانان * * * خدایا

ارْزُقْنِي فِيهِ الذَّهْنَ وَالتَّنْبِيَهَ، وَبَاعِدْنِي فِيهِ مِنْ

در این ماه، فهم و آگاهی را روزیم کن، و از کم عقلی

السَّفَاهَةِ وَالتَّمْوِيهِ، وَاجْعَلْ لِي نَصِيْبًا مِنْ كُلِّ

و بی‌اطلاعی دورم کن، و از هر خیر و نیکی که در این ماه نازل می‌شود

خَيْرٌ تَنْزِلُ فِيهِ، بِجُودِكَ يَا أَجُودَ الْأَجُودِينَ

بهره‌ای برایم قرار ده، ای بخشنده‌ترین بخشنندگان

* روز چهارم: اَللّٰهُمَّ قَوِّنِيْ فِيْهِ عَلٰى اِقَامَةِ اَمْرِكَ،

* * * * * خدایا در این ماه مرا برای بیاداشتن فرمانت تقویت کن

وَادِقْنِيْ فِيْهِ حَلَاوَةَ ذِكْرِكَ، وَاوْزِعْنِيْ فِيْهِ

و شیرینی یادت را به من بچشان، و به لطف و کرمت مرا

لِادَاءِ شُكْرِكَ بِكَرَمِكَ، وَاَحْفَظْنِيْ فِيْهِ

برای ادای شکر و موفق بدار، و با حفظ و

بِحِفْظِكَ وَسَتْرِكَ، يَا اَبْصَرَ النَّاظِرِيْنَ * روز پنجم:

پوشش محافظتم کن، ای بیناترین بینندگان * * * *

اَللّٰهُمَّ اجْعَلْنِيْ فِيْهِ مِنَ الْمُسْتَغْفِرِيْنَ،

خدایا در این ماه مرا از آمرزش خواهان قرار ده

وَاجْعَلْنِيْ فِيْهِ مِنْ عِبَادِكَ الصّٰلِحِيْنَ الْقٰنِتِيْنَ،

و در زمرهٔ بندگان شایسته و شب زنده‌دارت داخل کن

وَاجْعَلْنِيْ فِيْهِ مِنْ اَوْلِيَائِكَ الْمُقْرَبِيْنَ، بِرَأْفَتِكَ

و مرا از دوستان نزدیکت قرار ده، به مهربانیت

يَا اَرْحَمَ الرَّاحِمِينَ * روز ششم: اَللّٰهُمَّ لَا

ای مهربان‌ترین مهربانان * * * * * خدا یا در این ماه

تَخَذَلْنِي فِيهِ لِتَعْرِضَ مَعْصِيَتِكَ، وَلَا تَضْرِبْنِي

مرا به خاطر نافرمانیت خوار مکن، و با تازیانۀ انتقامت

بَسِيَّاطِ نَقَمَتِكَ، وَزَحْزَحْنِي فِيهِ مِنْ مُوجِبَاتِ

عذاب مکن، و از موجبات خشمت دور

سَخَطِكَ، بِمَنْكَ وَايَادِيكَ، يَا مُنْتَهَى رَغْبَةٍ

کن، به حق نعمت‌های ظاهری و باطنیت، ای نهایت میل

الرَّاغِبِينَ * روز هفتم: اَللّٰهُمَّ اَعِنِّي فِيهِ عَلٰى

مشتاقان * * * * * خدا یا در این ماه مرا بر روزه و شب زنده‌داری

صِيَامِهِ وَقِيَامِهِ، وَجَنَّبْنِي فِيهِ مِنْ هَفَوَاتِهِ

یاری کن و از لغزش‌ها و گناهان دور مدار

وَاثَامِهِ، وَاَرْزُقْنِي فِيهِ ذِكْرَكَ بِدَوَامِهِ، بِتَوْفِيقِكَ

و دوام یاد و ذکرت را روزیم کن، به توفیقت

يَا هَادِيَ الْمُضِلِّينَ * روز هشتم: اَللّٰهُمَّ اَرْزُقْنِي

ای هدایت‌کنندهٔ گمراهان * * * * * خدا یا در این ماه

فِيهِ رَحْمَةٌ الْيَتَامِ، وَاطْعَامَ الطَّعَامِ، وَافْشَاءَ

مهربانی بر یتیمان و خوردن طعام، سلام گفتن گسترده،

السَّلَامِ، وَصُحْبَةَ الْكِرَامِ، بِطَوْلِكَ يَا مَلْجَأَ

همنشینی بزرگان را روزیم کن، به قدرتت ای پناه

الْأَمَلِينَ * رُزْنِهِم: اَللّٰهُمَّ اجْعَلْ لِي فِيهِ نَصِيْبًا

آرزومندان * * * * * خدایا در این ماه بهره‌ای از رحمت وسعت

مِنْ رَحْمَتِكَ الْوَاسِعَةِ، وَاهْدِنِي فِيهِ لِبِرَاهِينِكَ

برایم قرار ده و با دلایل روشنت هدایتم کن

السَّاطِعَةِ، وَخُذْ بِنَاصِيَتِي اِلَى مَرْضَاتِكَ

و به سوی خشنودی فراگیر خود ببر

الْجَامِعَةِ، بِمَحَبَّتِكَ يَا اَمَلَ الْمُشْتَاقِينَ * رُزْدِهِم:

به محبتت ای آرزوی مشتاقان * * * *

اَللّٰهُمَّ اجْعَلْنِي فِيهِ مِنَ الْمُتَوَكِّلِينَ عَلَيْكَ،

خدایا در این ماه مرا از توکل‌کنندگان بر خودت

وَاجْعَلْنِي فِيهِ مِنَ الْفَائِزِينَ لَدَيْكَ، وَاجْعَلْنِي

و از رستگاران در نزدت و از

فِيهِ مِنَ الْمُقَرَّبِينَ إِلَيْكَ، بِإِحْسَانِكَ يَا غَايَةَ

مقربان درگاهت قرار ده، به نیکی و احسانت ای نهایت آرزوی

الطَّالِبِينَ * رُوِيَ يَازِدُهُم: اَللّٰهُمَّ حَبِّبْ اِلَيَّ فِيهِ

طلبکنندگان * * * * * خدا یا در این ماه شوق احسان و نیکی را در دلم

الْاِحْسَانَ، وَكَرِهْ اِلَيَّ فِيهِ الْفُسُوقَ وَالْعِصْيَانَ،

قرار ده، و میل به فسق و نافرمانی را از من دور کن

وَ حَرِّمْ عَلَيَّ فِيهِ السَّخَطَ وَالنِّيْرَانَ، بِعَوْنِكَ يَا

و خشم و دوزخت را بر من حرام گردان، به یاریت ای

غِيَاثَ الْمُسْتَغِيثِينَ * رُوِيَ دَوَاذِمُهُم: اَللّٰهُمَّ زَيِّنِي فِيهِ

فریادرس فریادرس خواهان، * * * * * خدا یا در این ماه مرا

بِالسَّيْرِ وَالْعَفَافِ، وَاسْتُرْنِي فِيهِ بِبِلَاسِ الْقِنُوعِ

با پوشش و عفت زینت ده، و با لباس قناعت و کفاف

وَالْكَفَافِ، وَاحْمِلْنِي فِيهِ عَلَى الْعَدْلِ

بپوشان و بر رعایت عدالت و انصاف وادار

وَالْاِنْصَافِ، وَ اَمْنِي فِيهِ مِنْ كُلِّ مَا اَخَافُ،

کن، و از هر چه می ترسم ایمن گردان

بِعِصْمَتِكَ يَا عِصْمَةَ الْخَائِفِينَ * روز سیزدهم:

به نگهداریت ای نگهدارنده ترسیدگان * * *

اللَّهُمَّ طَهِّرْنِي فِيهِ مِنَ الدَّنَسِ وَالْأَقْدَارِ،

خدایا در این ماه مرا از پلیدیها و آلودگیها پاک گردان.

وَصَبِّرْنِي فِيهِ عَلَى كَائِنَاتِ الْأَقْدَارِ، وَوَفَّقْنِي

و در برابر مقدرات شکیبایم کن.

فِيهِ لِلتَّقَى وَصُحْبَةِ الْأَبْرَارِ، بِعَوْنِكَ يَا قُرَّةَ

و بر پرهیزگاری و همنشینی نیکان موقم بدار، به یاریت ای روشنی

عَيْنِ الْمَسَاكِينِ * روز چهاردهم: اللَّهُمَّ لَا تُؤَاخِذْنِي

چشم نیازمندان * * * * * خدایا در این ماه مرا بر لغزشهایم

فِيهِ بِالْعَثَرَاتِ، وَأَقْلِبْنِي فِيهِ مِنَ الْخَطَايَا

مؤاخذه مکن، و از اشتباهات و لغزشهایم

وَالْهَفَوَاتِ، وَلَا تَجْعَلْنِي فِيهِ غَرَضًا لِلْبَلَايَا

درگذر، و هدف بلاها و آفتها قرارم مده

وَالْأَفَاتِ، بِعِزَّتِكَ يَا عِزَّ الْمُسْلِمِينَ * روز پانزدهم:

به عزتت ای عزت مسلمانان * * *

اللَّهُمَّ ارْزُقْنِي فِيهِ طَاعَةَ الْخَاشِعِينَ، وَاشْرَحْ

خدایا در این ماه اطاعتی همانند فروتنان را روزیم کن، و با توبهٔ

فِيهِ صَدْرِي بِإِنَابَةِ الْمُحِبِّينَ، بِأَمَانِكَ يَا أَمَانَ

خاضعانه سینه‌ام را گشاده‌دار، به ایمنیت ای ایمنی‌بخش

الْخَائِفِينَ * روز شانزدهم: اللَّهُمَّ وَفَّقْنِي فِيهِ

ترسیدگان * * * * * خدایا در این ماه مرا بر همراهی

لِمُؤَافَقَةِ الْأَبْرَارِ، وَجَنَّبْنِي فِيهِ مُرَافَقَةَ الْأَشْرَارِ،

نیکان موفق بدار، و از رفاقت با بدکاران دور بدار

وَأَوِّنِي فِيهِ بِرَحْمَتِكَ إِلَى دَارِ الْقَرَارِ،

و در جوار رحمتت به من راه بدار

بِالْهِتِّكَ يَا إِلَهَ الْعَالَمِينَ * روز هفدهم: اللَّهُمَّ

به خداوندیت ای معبود جهانیان * * * * * خدایا

اهْدِنِي فِيهِ لِصَالِحِ الْأَعْمَالِ، وَأَقْضِ لِي فِيهِ

در این ماه مرا به سوی کارهای نیک و شایسته هدایت کن، و خواسته‌ها و آرزوهایم

الْحَوَائِجَ وَالْأُمَالَ، يَا مَنْ لَا يَحْتَاجُ إِلَى

را برآور، ای که به توضیح و سؤال نیاز

التَّفْسِيرِ وَالسُّؤَالِ، يَا عَالِمًا بِمَا فِي صُدُورِ

نداری، ای دانا به آنچه در سینه‌های

العَالَمِينَ، [صَلِّ عَلَيَّ مُحَمَّدٍ وَآلِهِ

جهانیان است] بر محمد و خاندان پاکش

الطَّاهِرِينَ].^۱ * روز هجدهم: اَللّٰهُمَّ نَبِّهْنِي فِيهِ

درود [فرست] * * * * * خدایا در این ماه مرا به برکت

لِبَرَكَاتِ اَسْحَارِهِ، وَنَوِّرْ فِيهِ قَلْبِي بِضِيَاءِ

سحرهای آن آگاه کن، و دل‌م را با روشنایی انوار آن

اَنْوَارِهِ، وَخُذْ بِكُلِّ اَعْضَائِي اِلَى اتِّبَاعِ اَثَارِهِ،

نورانی گردان، و تمام اعضا و جوارحم را به پیروی از آثار آن سوق ده

بِنُورِكَ يَا مُنَوِّرَ قُلُوبِ الْعَارِفِينَ * روز نوزدهم:

به نورانیت ای روشنایی‌بخش دل‌های عارفان * * * *

اَللّٰهُمَّ وَفِّرْ فِيهِ حَظِّي مِنْ بَرَكَاتِهِ، وَسَهِّلْ

خدایا در این ماه بهره‌ام را از برکاتش فراوان گردان،

۱. این جمله در بحار الانوار، جلد ۹۵، صفحه ۴۷ آمده است.

سَبِيلِي إِلَى خَيْرَاتِهِ، وَلَا تَحْرِمْنِي قَبُولَ

و راهم را به نیکی‌هایش آسان کن، و از پذیرش فضایل آن

حَسَنَاتِهِ، يَا هَادِيًا إِلَى الْحَقِّ الْمُبِينِ * روز بیستم:

محرورم مکن، ای هدایت‌کننده به سوی حقیقت آشکار * * *

اللَّهُمَّ افْتَحْ لِي فِيهِ أَبْوَابَ الْجَنَانِ، وَاعْلِقْ

خدایا در این ماه درهای بهشت را به رویم بگشا و درهای

عَنِّي فِيهِ أَبْوَابَ النَّيْرَانِ، وَوَفِّقْنِي فِيهِ لِتِلَاوَةِ

دوزخ را به رویم ببند، و بر تلاوت قرآن موفقم

الْقُرْآنِ، يَا مُنْزِلَ السَّكِينَةِ فِي قُلُوبِ الْمُؤْمِنِينَ

بدار، ای آرامش‌بخش دلهای مؤمنان.

* روز بیست و یکم: اللَّهُمَّ اجْعَلْ لِي فِيهِ إِلَى

* * * * * خدایا در این ماه راهنمایی برای رسیدنم به

مَرْضَاتِكَ دَلِيلًا، وَلَا تَجْعَلْ لِلشَّيْطَانِ فِيهِ

خشنودیت قرار ده، و راهی برای تسلط شیطان بر من قرار مده

عَلَيَّ سَبِيلًا، وَاجْعَلِ الْجَنَّةَ لِي مَنْزِلًا وَمَقِيلًا،

و بهشت را منزل و محل بازگشتم قرار ده

يَا قَاضِيَ حَوَائِجِ الطَّالِبِينَ * روز بیست و دوم:

ای برآورنده حاجت‌های طلب‌کنندگان * * *

اللَّهُمَّ افْتَحْ لِي فِيهِ أَبْوَابَ فَضْلِكَ، وَأَنْزِلْ

خدایا در این ماه درهای لطف و کرمت را به رویم بگشا، و برکات را

عَلَيَّ فِيهِ بَرَكَاتِكَ، وَوَفِّقْنِي فِيهِ لِمَوْجِبَاتِ

بر من نازل کن، و بر اسباب خشنودیت موقم بدار

مَرْضَاتِكَ، وَأَسْكِنِي فِيهِ بُحْبُوحَاتِ جَنَاتِكَ،

و در میان بهشت ساکنم کن

يَا مُجِيبَ دَعْوَةِ الْمُضْطَرِّينَ * روز بیست و سوم:

ای اجابت‌کننده درخواست درماندگان * * *

اللَّهُمَّ اغْسِلْنِي فِيهِ مِنَ الذُّنُوبِ، وَطَهِّرْنِي

خدایا در این ماه مرا از گناهان شستشو ده و از عیب‌ها

فِيهِ مِنَ الْعُيُوبِ، وَامْتَحِنْ قَلْبِي فِيهِ بِتَقْوَى

پاک گردان و قلبم را به وسیله پرهیزگاری دلها

الْقُلُوبِ، يَا مُقِيلَ عَثْرَاتِ الْمُذْنِبِينَ * روز بیست و

بیازمای، ای درگذرنده از لغزش‌های گنهکاران * * *

چهارم: اَللّٰهُمَّ اِنِّيْ اَسْئَلُكَ فِيْهِ مَا يُرْضِيْكَ،

* * * خدایا در این ماه اسباب خشنودیت را از تو می‌خواهم

وَاعُوْذُ بِكَ مِمَّا يُؤْذِيْكَ، وَاسْئَلُكَ التَّوْفِيْقَ فِيْهِ

و از آنچه تو را می‌آزارد به تو پناه می‌برم و توفیق در اطاعت

لَاَنْ اَطِيْعَكَ وَلَا اَعْصِيْكَ، يَا جَوَادَ السَّائِلِيْنَ

و عدم نافرمانیت را از تو می‌خواهم ای بخشندهٔ درخواست‌کنندگان

* روز بیست و پنجم: اَللّٰهُمَّ اجْعَلْنِيْ فِيْهِ مُحِبًّا

* * * خدایا در این ماه مرا دوستدار

لَاوَلِيَّائِكَ، وَمُعَادِيًا لِاَعْدَائِكَ، مُسْتَنًا بِسُنَّةِ

اولیائت و دشمن دشمنانت و عمل کننده به روش

خَاتَمِ اَنْبِيَّائِكَ، يَا عَاصِمَ قُلُوْبِ النَّبِيِّنَ * رُوْز

خاتم پیامبران، قرار ده، ای نگهدار دلهای پیامبران * *

بِيْسْتِ وَشَشْمٍ: اَللّٰهُمَّ اجْعَلْ سَعْيِيْ فِيْهِ مَشْكُوْرًا،

* * * خدایا در این ماه تلاشم را مورد سپاس

وَذَنْبِيْ فِيْهِ مَغْفُوْرًا، وَعَمَلِيْ فِيْهِ مَقْبُوْلًا،

و گناهم را آمرزیده و عملم را پذیرفته شده

وَعَيْبِي فِيهِ مَسْتُورًا، يَا أَسْمَعَ السَّامِعِينَ * روز

و عیبم را پوشیده قرار ده، ای شنواترین شنوندگان * * *

بِيسْتِ وَهَفْتِم: اَللّٰهُمَّ ارْزُقْنِي فِيهِ فَضْلَ لَيْلَةٍ

* * * * * خدایا در این ماه درک فضیلت شب قدر را

الْقَدْرِ، وَصَيِّرْ أُمُورِي فِيهِ مِنَ الْعُسْرِ إِلَى

روزیم کن، و کارهایم را از سختی به آسانی مبدل گردان

الْيُسْرِ، وَأَقْبِلْ مَعَاذِيرِي، وَحُطَّ عَنِّي الذَّنْبُ ۱

و عذرم را بپذیر و گناه و جرمم را بریز

وَالْوِزْرَ، يَا رَوْفًا بِعِبَادِهِ الصَّالِحِينَ * روز بیست

ای مهربان بر بندگان شایسته * * * *

وَهَشْتِم: اَللّٰهُمَّ وَفِّرْ حَظِّي فِيهِ مِنَ النَّوَافِلِ،

* * * * * خدایا در این ماه بهره‌ام را از نافع‌ها فراوان گردان

وَأَكْرِمْنِي فِيهِ بِأَحْضَارِ الْمَسَائِلِ، وَقَرِّبْ فِيهِ

و با برآوردن خواسته‌هایم گرامیم دار، و از میان

۱. کلمه «الذنب» در زاد المعاد و بلدالامین نیامده، ولی در مفاتیح الجنان آمده است.

وَسَيْلَتِي إِلَيْكَ مِنْ بَيْنِ الْوَسَائِلِ، يَا مَنْ لَا

وسائل، وسیلهٔ تقریب به درگاهت را به من نزدیک گردان ای که

يَشْغَلُهُ الْحَاكِمُ الْمَلْحِيحِينَ * روز بیست و نهم:

یافشاری اصرار کنندگان تو را به خود مشغول نسازد * * * * *

اللَّهُمَّ غَشَّنِي فِيهِ بِالرَّحْمَةِ، وَارْزُقْنِي فِيهِ

خدایا در این ماه مرا به لطف و رحمتت داخل کن و توفیق عمل

التَّوْفِيقَ وَالْعِصْمَةَ، وَطَهِّرْ قَلْبِي مِنْ غِيَاهِبِ

و دوری از گناه را روزیم گردان، و دلم را از سیاهی‌های تهمت

التُّهْمَةِ، يَا رَحِيمًا بَعِبَادِهِ الْمُؤْمِنِينَ * روز سی‌ام:

یاک گردان، ای مهربان بر بندگان با ایمان * * *

اللَّهُمَّ اجْعَلْ صِيَامِي فِيهِ بِالشُّكْرِ وَالْقَبُولِ،

خدایا در این ماه روزه‌ام را مورد سپاس و پذیرش و

عَلَىٰ مَا تَرْضَاهُ وَيَرْضَاهُ الرَّسُولُ، مُحْكَمَةً

مطابق آنچه تو و پیامبرت را خشنود می‌سازد قرار ده در حالی که

فُرُوعُهُ بِالْأَصُولِ، بِحَقِّ سَيِّدِنَا مُحَمَّدٍ وَآلِهِ

احکام آن با اصول (شرع) محکم شده، به حق آقای ما محمد و خاندان

الطَّاهِرِينَ، وَالْحَمْدُ لِلَّهِ رَبِّ الْعَالَمِينَ.

پاکش و حمد و سپاس از آن خداوندی است که پروردگار جهانیان است.

اعمال مخصوص سحرگاهان:

در اعمال سحرهای ماه مبارک رمضان اموری مستحب است:

۱- خوردن سحری؛ که در روایتی از رسول خدا ﷺ آمده است

که خوردن سحری را ترک نکنید؛ هرچند یک عدد خرما باشد.^۱

در روایت دیگری رسول خدا ﷺ فرمود: فرشتگان برای

کسانی که در سحرها، طلب آمرزش می‌کنند و سحری می‌خورند،

استغفار می‌کنند.^۲

۲- خواندن سوره «إِنَّا أَنْزَلْنَاهُ» به هنگام خوردن سحری؛ در

روایتی از امام صادق علیه السلام آمده است که هر مؤمنی، در وقت افطار و

خوردن سحری، این سوره را بخواند، در میان این دو وقت ثواب

شهیدان را دارد.^۳

۲. همان مدرک .

۱. اقبال، صفحه ۸۲.

۳. همان مدرک، صفحه ۸۳.

۳- خواندن دعای سحر

این دعا که دارای مضامین ارزشمند و بیانگر عظمت اوصاف الهی است، انسان را در مسیر کمال معنوی و سیر و سلوک الی الله بسیار کمک می‌کند و توجه به معانی آن، معارف توحیدی ناب و خالص را به ما می‌آموزد.

دربارهٔ این دعای با عظمت، از امام رضا علیه السلام نقل شده که فرمود: این دعا را امام باقر علیه السلام در سحرهای ماه مبارک رمضان می‌خواند و می‌فرمود: اسم اعظم الهی در آن است و در سرعت اجابت دعا بسیار مؤثر است. دعا این است:

اللَّهُمَّ إِنِّي أَسْأَلُكَ مِنْ بَهَائِكَ بِأَبْهَاهُ، وَكُلِّ

خدایا از تو می‌خواهم به حق درخشنده‌ترین درخشنده‌گیت با اینکه همهٔ

بَهَائِكَ بِهِيُّ، اللَّهُمَّ إِنِّي أَسْأَلُكَ بِبَهَائِكَ كُلِّهِ،

درخشنده‌گیت درخشنده است، خدایا از تو می‌خواهم به حق تمامی درخشنده‌گیت

اللَّهُمَّ إِنِّي أَسْأَلُكَ مِنْ جَمَالِكَ بِأَجْمَلِهِ، وَكُلِّ

خدایا از تو می‌خواهم به حق زیباترین زیباییت با این که همهٔ

جَمَالِكَ جَمِيلٌ، اَللّٰهُمَّ اِنِّیْ اَسْئَلُكَ بِجَمَالِكَ

زیباییهات زیباست، خدایا از تو می‌خواهم به حق تمامی زیباییت،

كُلِّهِ، اَللّٰهُمَّ اِنِّیْ اَسْئَلُكَ مِنْ جَلَالِكَ بِاَجَلِّهِ،

خدایا از تو می‌خواهم به حق بزرگترین بزرگیت

وَ كُلُّ جَلَالِكَ جَلِيْلٌ، اَللّٰهُمَّ اِنِّیْ اَسْئَلُكَ

با این که همه بزرگیت بزرگ است، خدایا از تو می‌خواهم

بِجَلَالِكَ كُلِّهِ، اَللّٰهُمَّ اِنِّیْ اَسْئَلُكَ مِنْ عَظَمَتِكَ

به حق تمام بزرگیت، خدایا از تو می‌خواهم به حق باشکوهترین

بِاعْظَمِهَا، وَ كُلُّ عَظَمَتِكَ عَظِيْمَةٌ، اَللّٰهُمَّ اِنِّیْ

شکوهت با این که همه شکوهت با شکوه است خدایا از تو می‌خواهم

اَسْئَلُكَ بِعَظَمَتِكَ كُلِّهَا، اَللّٰهُمَّ اِنِّیْ اَسْئَلُكَ مِنْ

به حق تمامی شکوهت، خدایا از تو می‌خواهم به حق

نُورِكَ بِاَنْوَرِهِ، وَ كُلُّ نُورِكَ نَوِيْرٌ، اَللّٰهُمَّ اِنِّیْ

روشن‌ترین نورت با اینکه همه نورت کاملاً نورانی است خدایا از تو می‌خواهم

اَسْئَلُكَ بِنُورِكَ كُلِّهِ، اَللّٰهُمَّ اِنِّیْ اَسْئَلُكَ مِنْ

به حق تمامی روشنیت، خدایا از تو می‌خواهم به حق

رَحْمَتِكَ بِأَوْسَعِهَا، وَكُلُّ رَحْمَتِكَ وَأَسِعَةٌ،

گسترده‌ترین بخشش با اینکه تمام بخشش گسترده است،

اللَّهُمَّ إِنِّي أَسْأَلُكَ بِرَحْمَتِكَ كُلِّهَا، اللَّهُمَّ

خدایا از تو می‌خواهم به حق تمامی بخشش، خدایا

إِنِّي أَسْأَلُكَ مِنْ كَلِمَاتِكَ بِأَتَمِّهَا، وَكُلُّ

از تو می‌خواهم به حق کاملترین سخنان با این که تمام

كَلِمَاتِكَ تَامَّةً، اللَّهُمَّ إِنِّي أَسْأَلُكَ بِكَلِمَاتِكَ

سخنان کامل است، خدایا از تو می‌خواهم به حق

كُلِّهَا، اللَّهُمَّ إِنِّي أَسْأَلُكَ مِنْ كَمَالِكَ بِأَكْمَلِهِ،

تمامی سخنان، خدایا از تو می‌خواهم به حق کاملترین کمالات

وَكُلُّ كَمَالِكَ كَامِلٌ، اللَّهُمَّ إِنِّي أَسْأَلُكَ

با این که تمام کمالات کامل است، خدایا از تو می‌خواهم به حق

بِكَمَالِكَ كُلِّهِ، اللَّهُمَّ إِنِّي أَسْأَلُكَ مِنْ

تمامی کمالت، خدایا از تو می‌خواهم به حق

أَسْمَائِكَ بِأَكْبَرِهَا، وَكُلُّ أَسْمَائِكَ كَبِيرَةٌ، اللَّهُمَّ

بزرگترین نامهایت با این که تمام نامهایت بزرگ است، خدایا

إِنِّي أَسْأَلُكَ بِأَسْمَائِكَ كُلِّهَا، اللَّهُمَّ إِنِّي

از تو می‌خواهم به حق تمامی نامهایت، خدایا از

أَسْأَلُكَ مِنْ عِزَّتِكَ بِاعْزُّهَا، وَكُلِّ عِزَّتِكَ

تو می‌خواهم به حق بالاترین مقامت با این که تمامی مقامات

عَزِيْزَةً، اللَّهُمَّ إِنِّي أَسْأَلُكَ بِعِزَّتِكَ كُلِّهَا، اللَّهُمَّ

بلند است، خدایا از تو می‌خواهم به حق تمامی مقامت، خدایا

إِنِّي أَسْأَلُكَ مِنْ مَشِيَّتِكَ بِأَمْضَاهَا، وَكُلِّ

از تو می‌خواهم به حق مؤثرترین ارادهات با این که تمام

مَشِيَّتِكَ مَاضِيَةً، اللَّهُمَّ إِنِّي أَسْأَلُكَ بِمَشِيَّتِكَ

ارادهایت مؤثر است، خدایا از تو می‌خواهم به حق تمامی ارادهات،

كُلِّهَا، اللَّهُمَّ إِنِّي أَسْأَلُكَ مِنْ قُدْرَتِكَ بِالْقُدْرَةِ

خدایا از تو می‌خواهم به حق قدرتی که به

الَّتِي اسْتَطَلَّتْ بِهَا عَلَى كُلِّ شَيْءٍ، وَكُلِّ

واسطه آن بر هر چیز احاطه داری، با این که تمام

قُدْرَتِكَ مُسْتَطِيلَةً، اللَّهُمَّ إِنِّي أَسْأَلُكَ

قدرتت محیط است، خدایا از تو می‌خواهم

بِقُدْرَتِكَ كُلِّهَا، اَللّٰهُمَّ اِنِّيْ اَسْئَلُكَ

به حق تمامی قدرتت، خدایا از تو می‌خواهم

مِنْ عِلْمِكَ بِاَنْفَعِهِ، وَكُلِّ عِلْمِكَ نَافِعًا، اَللّٰهُمَّ

به حق نافذترین علمت، با اینکه تمام علمت نافذ است، خدایا

اِنِّيْ اَسْئَلُكَ بِعِلْمِكَ كُلِّهِ، اَللّٰهُمَّ اِنِّيْ اَسْئَلُكَ

از تو می‌خواهم به حق تمامی علمت، خدایا از تو می‌خواهم

مِنْ قَوْلِكَ بِارْضَاةٍ، وَكُلِّ قَوْلِكَ رَضِيًّا،

به حق پسندیده‌ترین گفتارت با اینکه تمام گفتارهایت پسندیده است،

اَللّٰهُمَّ اِنِّيْ اَسْئَلُكَ بِقَوْلِكَ كُلِّهِ، اَللّٰهُمَّ اِنِّيْ

خدایا از تو می‌خواهم به حق تمامی گفتارهایت، خدایا از

اَسْئَلُكَ مِنْ مَسْئَلِكَ بِاَحْبَبِّهَا اِلَيْكَ، وَكُلِّ

تو می‌خواهم به حق محبوبترین خواسته‌هایت با اینکه تمام

مَسْئَلِكَ اِلَيْكَ حَبِيْبَةً، اَللّٰهُمَّ اِنِّيْ اَسْئَلُكَ

خواسته‌هایت محبوب است، خدایا از تو می‌خواهم

بِمَسْئَلِكَ كُلِّهَا، اَللّٰهُمَّ اِنِّيْ اَسْئَلُكَ مِنْ شَرَفِكَ

به حق تمامی خواسته‌هایت، خدایا از تو می‌خواهم به حق بالاترین درجات

بِأَشْرَفِهِ، وَكُلُّ شَرَفِكَ شَرِيفٌ، اَللّٰهُمَّ اِنِّیْ

با اینکه تمام درجات بلند است، خدایا از تو

اَسْئَلُكَ بِشَرَفِكَ كُلِّهِ، اَللّٰهُمَّ اِنِّیْ اَسْئَلُكَ مِنْ

می‌خواهم به حق تمامی درجات. خدایا از تو می‌خواهم به

سُلْطَانِكَ بِأَدْوَمِهِ، وَكُلُّ سُلْطَانِكَ دَائِمٌ،

حق جاوداترین فرمانروایت با اینکه تمام فرمانروایت جاودانی است،

اَللّٰهُمَّ اِنِّیْ اَسْئَلُكَ بِسُلْطَانِكَ كُلِّهِ، اَللّٰهُمَّ اِنِّیْ

خدایا از تو می‌خواهم به حق تمامی فرمانروایت، خدایا از تو می‌خواهم

اَسْئَلُكَ مِنْ مُلْكِكَ بِأَفْخَرِهِ، وَكُلُّ مُلْكِكَ

به حق با شکوهرتین پادشاهیت با اینکه تمام پادشاهیت با شکوه است،

فَأَفْخَرٌ، اَللّٰهُمَّ اِنِّیْ اَسْئَلُكَ بِمُلْكِكَ كُلِّهِ،

خدایا از تو می‌خواهم به حق تمامی پادشاهیت،

اَللّٰهُمَّ اِنِّیْ اَسْئَلُكَ مِنْ عُلُوِّكَ بِأَعْلَاهُ،

خدایا از تو می‌خواهم به حق بالاترین مقامات،

وَكُلُّ عُلُوِّكَ عَالٍ، اَللّٰهُمَّ اِنِّیْ اَسْئَلُكَ بِعُلُوِّكَ

با اینکه تمام مقامات بلند است، خدایا از تو می‌خواهم به حق تمامی

كُلِّهِ، اَللّٰهُمَّ اِنِّىْ اَسْئَلُكَ مِنْ مَنِّكَ بِاَقْدَمِهِ،

مقامات، خدایا از تو می‌خواهم به حق دیرینه‌ترین نعمت،

وَ كُلُّ مَنِّكَ قَدِيْمٌ، اَللّٰهُمَّ اِنِّىْ اَسْئَلُكَ بِمَنِّكَ

با اینکه تمام نعمتهایت دیرینه است، خدایا از تو می‌خواهم به حق

كُلِّهِ، اَللّٰهُمَّ اِنِّىْ اَسْئَلُكَ مِنْ اَيَاتِكَ بِاَكْرَمِهَا،

تمامی نعمتهایت، خدایا از تو می‌خواهم به حق گرامی‌ترین نشانه‌هایت،

وَ كُلُّ اَيَاتِكَ كَرِيْمَةٌ، اَللّٰهُمَّ اِنِّىْ اَسْئَلُكَ

با اینکه تمام نشانه‌هایت گرامی است، خدایا از تو می‌خواهم

بِاَيَاتِكَ كُلِّهَا، اَللّٰهُمَّ اِنِّىْ اَسْئَلُكَ بِمَا اَنْتَ فِيْهِ

به حق تمامی نشانه‌هایت، خدایا از تو می‌خواهم به حق

مِنَ الشَّانِ وَالْجَبْرُوتِ، وَ اَسْئَلُكَ بِكُلِّ شَأْنٍ

مقام و بزرگیت و از تو می‌خواهم به حق

وَ حُدَّهُ وَ جَبْرُوتٍ وَ حُدَّهَا، اَللّٰهُمَّ اِنِّىْ

تمامی مقامات و بزرگیت، خدایا از

اَسْئَلُكَ بِمَا تُجِيبُنِيْ [بِهِ] حِيْنَ اَسْئَلُكَ،

تو می‌خواهم به حق آنچه که مرا [به آن] پاسخ می‌دهی زمانی که تو را می‌خوانم،

فَاجِبْنِي يَا اللَّهُ.

پاسخم گویی ای خدا.

آنگاه هر حاجت که داری از خدا طلب کن که برآورده می‌شود،
ان شاء الله تعالی^۱.

مختصرترین دعای سحر (دعای بسیار پرمحتوا):

يَا مَفْزَعِي عِنْدَ كُرْبَتِي، وَيَا غَوْثِي عِنْدَ

ای پناه من به هنگام گرفتاری، و ای فریادرسم در

شِدَّتِي، إِلَيْكَ فَزَعْتُ، وَبِكَ اسْتَعَثْتُ، وَبِكَ

هنگام سختی، به درکاهت پناه آورده و کمک می‌طلبم

لَذْتُ، لَا الْوُدَّ بِسِوَاكَ، وَلَا أَطْلُبُ الْفَرَجَ إِلَّا

و از غیر تو کمک نمی‌طلبم و جز از تو گشایش

مِنْكَ، فَاغْثِنِي وَفَرِّجْ عَنِّي، يَا مَنْ يَقْبَلُ

نمی‌خواهم پس به فریادم برس و مرا رهایی بخش، ای کسی که

۱. اقبال، صفحه ۷۶.

الْيَسِيرَ، وَيَعْفُو عَنِ الْكَثِيرِ، اِقْبَلْ مِنِّي الْيَسِيرَ،

اعمال کم را پذیرفته و از گناهان فراوان درگذری، این (طاعت) کم را از من بپذیر

وَاعْفُ عَنِّي الْكَثِيرَ، إِنَّكَ أَنْتَ الْغَفُورُ

و از گناهان فراوانم درگذر، چرا که تو آمرزنده

الرَّحِيمُ، اَللّٰهُمَّ اِنِّىْ اَسْئَلُكَ اِيْمَانًا تُبَاشِرُ بِهِ

و مهربانی خدا با ایمانی از تو می‌خواهم که

قَلْبِي، وَيَقِيْنًا حَتَّىٰ اَعْلَمَ اَنَّهُ لَنْ يُصِيْبَنِي الْاِمَا

دل همراه او باشد و یقینی که بدانم جز آنچه تو

كَتَبْتَ لِي، وَ رَضْنِي مِنَ الْعَيْشِ بِمَا قَسَمْتَ

مقدّر کرده‌ای به من نخواهد رسید و مرا به آنچه در زندگی برایم مقدر نموده‌ای خوشنودگردان

لِي، يَا اَرْحَمَ الرَّاحِمِيْنَ، يَا عِدَّتِيْ فِيْ كُرْبَتِيْ،

ای مهربان‌ترین مهربانان، ای ذخیره‌ام در گرفتاری

وَ يَا صَاحِبِيْ فِيْ شِدَّتِيْ، وَ يَا وَلِيِّيْ فِي

و ای همدمم در سختی، و ای صاحب

نِعْمَتِيْ، وَيَا غَايَتِيْ فِي رَغْبَتِيْ، اَنْتَ السَّاتِرُ

نعمتم و ای نهایت آرزویم، تویی پوشانندهٔ

عَوْرَتِي، وَ الْأَمِنْ رَوْعَتِي، وَ الْمُقِيلُ عَثْرَتِي،

زشتیهاییم و آرامش دهندهٔ پریشانیم و درگذرنده از لغزشم.

فَاغْفِرْ لِي خَطِيئَتِي، يَا أَرْحَمَ الرَّاحِمِينَ.^۱

پس گناه‌م را ببامرز ای مهربان‌ترین مهربانان

شبهای قدر:

شب قدر، شبی است که مقدرات یک سال انسانها - بر اساس لیاقت‌ها و شایستگی‌های آنان - تعیین می‌گردد؛ در تمام سال، شبی به عظمت و فضیلت آن نمی‌رسد و عمل در آن از عمل در هزار ماه برتر است.

فرشتگان خداوند و فرشته‌ای به نام «روح» که اعظم همهٔ فرشتگان است در آن شب، به اذن پروردگار به زمین فرود می‌آیند و خدمت امام زمان علیه السلام می‌رسند و آنچه را که برای هر کس در طول سال آینده مقدر شده است بر آن حضرت عرضه می‌دارند.^۲

۱. اقبال، صفحهٔ ۸۲ و بحار الانوار، جلد ۹۵، صفحهٔ ۱۰۰.

۲. زاد المعاد، صفحهٔ ۱۸۰.

خوشا به حال آن کس که از فیض عظیم این شب که شب نزول قرآن است، بهره‌مند شود و با دعا و مناجات و گریه و توبه، به درگاه حقّ روی آورد و زمینهٔ تقدیرات ارزشمند و سرنوشت معنوی و روحانی والایی را برای خویش فراهم سازد.

معصومین علیهم‌السلام شب قدر را به طور دقیق، تعیین نکرده‌اند و آن را مردّد در میان سه شب (نوزدهم، بیست و یکم و بیست و سوم) ذکر فرموده‌اند، تا مؤمنان با انجام اعمال شب‌های قدر، در هر سه شب و به دست آوردن حال خوش معنوی و کسب فیض در این شب‌ها، به آمادگی کامل، جهت دریافت عنایات ویژهٔ الهی دست یابند.

هرچند علماء با توجّه به روایات، شب‌های بیست و یکم و بیست و سوم را به شب قدر بودن، نزدیکتر می‌دانند.^۱

شب نوزدهم ماه: این شب، اولین شب از شب‌های قدر است و از این شب، انجام اعمال شب‌های قدر آغاز می‌شود.

۱. رجوع شود به: اقبال، صفحهٔ ۱۶۷.

اعمال شب‌های قدر:

اعمال شب‌های قدر بر دو قسم است. یک قسم آن مشترک میان هر سه شب است و قسم دیگر اعمالی است که مخصوص هر یک از این سه شب می‌باشد.

اعمال مشترک شب‌های قدر:

- ۱- غسل شب قدر است، مرحوم «عَلَامَةُ مَجْلِسِي» فرموده: بهتر است غسلِ شب‌های قدر را مقارن غروب آفتاب انجام دهند که نماز مغرب را با غسل بخوانند.^۱
- ۲- دو رکعت نماز بخواند؛ که در هر رکعت بعد از حمد، هفت مرتبه سوره «قُلْ هُوَ اللَّهُ» را تلاوت کند و بعد از پایان نماز، هفتاد مرتبه بگوید: **أَسْتَغْفِرُ اللَّهَ وَ أَتُوبُ إِلَيْهِ** در روایتی از رسول خدا ﷺ آمده است: کسی که این عمل را بجا آورد، از جای خویش برنخیزد مگر این‌که خداوند متعال او و پدر و مادرش را بیامرزد و خداوند فرشتگان را مأمور می‌کند تا سال آینده برای وی حسنات بنویسند...^۲

۲. اقبال، صفحه ۱۸۶.

۱. زاد المعاد، صفحه ۱۸۵.

۳- امام باقر علیه السلام دربارهٔ عمل دیگر این شب فرمود: قرآن را بگشاید و در برابر خود قرار دهد و بگوید:

اللَّهُمَّ إِنِّي أَسْأَلُكَ بِكِتَابِكَ الْمُنَزَّلِ وَمَا فِيهِ،

خدایا از تو می‌خواهم به حق کتاب وحی شده‌ات و آنچه در آن است، در حالی که

وَفِيهِ اسْمُكَ [الْأَعْظَمُ] الْأَكْبَرُ، وَ أَسْمَاؤُكَ

نام [با عظمت] بزرگ و نام‌های

الْحُسْنَى، وَ مَا يُخَافُ وَ يُرْجَى، أَنْ تَجْعَلَنِي

نیکی‌ت، و آنچه مایهٔ خوف و امید است در آن آمده، که مرا

مِنْ عَتَقَائِكَ مِنَ النَّارِ.

از آزاد شدگان از آتش قرار دهی.

سپس حاجت خود را از خدا بخواهد.^۱

۴- مراسم قرآن به سر گرفتن است، به فرمودهٔ امام صادق علیه السلام:

قرآن مجید را بر سر بگذارد و بگوید:

۱. همان مدرک و زادالمعاد، صفحهٔ ۱۸۵.

اللَّهُمَّ بِحَقِّ هَذَا الْقُرْآنِ، وَبِحَقِّ مَنْ أَرْسَلْتَهُ

خدایا به حق این قرآن و به حق آن که قرآن را به همراه او فرستادی

بِهِ، وَبِحَقِّ كُلِّ مُؤْمِنٍ مَدَحْتَهُ فِيهِ، وَبِحَقِّكَ

و به حق هر مؤمنی که در آن ستایش نمودی و به حق تو

عَلَيْهِمْ، فَلَا أَحَدَ أَعْرَفُ بِحَقِّكَ مِنْكَ.

بر ایشان، زیرا کسی به حق تو آشناتر از تو نیست.

آنگاه ده مرتبه بگوید: يَا اللَّهُ وَدَهْ مَرْتَبَةً بِمُحَمَّدٍ ﷺ وَ

دَهْ مَرْتَبَةً بِعَلِيِّ ﷺ وَ دَهْ مَرْتَبَةً بِفَاطِمَةَ ﷺ وَ دَهْ مَرْتَبَةً

بِالْحَسَنِ ﷺ وَ دَهْ مَرْتَبَةً بِالْحُسَيْنِ ﷺ وَ دَهْ مَرْتَبَةً بِعَلِيِّ

بْنِ الْحُسَيْنِ ﷺ وَ دَهْ مَرْتَبَةً بِمُحَمَّدِ بْنِ عَلِيٍّ ﷺ وَ دَهْ

مَرْتَبَةً بِجَعْفَرِ بْنِ مُحَمَّدٍ ﷺ وَ دَهْ مَرْتَبَةً بِمُوسَى بْنِ

جَعْفَرٍ ﷺ وَ دَهْ مَرْتَبَةً بِعَلِيِّ بْنِ مُوسَى ﷺ وَ دَهْ مَرْتَبَةً

بِمُحَمَّدِ بْنِ عَلِيٍّ ﷺ وَ دَهْ مَرْتَبَةً بِعَلِيِّ بْنِ مُحَمَّدٍ ﷺ وَ

دَهْ مَرْتَبَةً بِالْحَسَنِ بْنِ عَلِيٍّ ﷺ وَ دَهْ مَرْتَبَةً بِالْحُجَّةِ ﷺ؛

در پایان هر حاجتی که دارد از خداوند طلب کند^۱ و در تمام این

اذکار، نهایت حضور قلب و توجّه به درگاه خدا را حفظ کند.
 بهتر است اگر می‌خواهند توّسل گرفته، یا ذکر مصیبتی کنند
 قبل یا بعد از دعا باشد و دعا را قطع نکنند.

۵- زیارت امام حسین علیه السلام؛ به فرمودهٔ علامهٔ مجلسی، زیارت
 امام حسین علیه السلام در هر یکی از این سه شب، مستحبّ مؤکّد
 است،^۱ و در روایتی آمده است که سبب آمرزش گناهان می‌شود^۲
 و اگر دسترسی به زیارت از نزدیک نداشته باشد، از دور زیارت کند.
 ۶- احیا داشتن شب‌های قدر است؛ یعنی این شب را تا صبح
 بیدار باشد و با عبادت و دعا و تلاوت قرآن و جلسات سخنرانی
 دینی و پرسش و پاسخ‌های مذهبی و یا مطالعهٔ کتاب‌های تفسیر و
 عقاید و مواعظ سپری کند.

در روایتی از امام باقر علیه السلام آمده است: هر کس شب قدر را احیا
 دارد، گناهان او آمرزیده شود، هرچند زیاد باشد،^۳ و بهتر است روز

۱. زاد المعاد، صفحهٔ ۱۸۶.

۲. تهذیب، جلد ۶، صفحهٔ ۴۹، حدیث ۲۶.

۳. اقبال، صفحهٔ ۱۸۶.

قبل مقداری استراحت کند و غذا و نوشیدنی کمتر بخورد تا خواب بر او غلبه نکند و کسانی که توانایی بر احیا ندارند، بهتر است اوّل شب را استراحت کنند و سحرگاهان بیدار باشند و عبادت نمایند.

۷- صد رکعت نماز بگزارد (هر دو رکعت به یک سلام) که فضیلت بسیار دارد و افضل آن است که اگر توانایی داشته باشد، در هر رکعت بعد از حمد، ده مرتبه سوره قل هو الله را بخواند.^۱

۸- مرحوم «شیخ کفعمی» در «مصباح» نقل کرده است که امام زین العابدین علیه السلام این دعا را در شب‌های نوزدهم، بیست و یکم و بیست و سوم در حالت ایستاده و نشسته و در رکوع و سجود می‌خواندند:

اللَّهُمَّ إِنِّي أَمْسَيْتُ لَكَ عَبْدًا دَاخِرًا، لَا أَمَلِكُ

خدایا در حال بندگی خاضعانه شب نمودم، در حالی که قادر بر

لِنَفْسِي نَفْعًا وَلَا ضَرًّا، وَلَا أَصْرِفُ عَنْهَا

سود و زیان خود نیستم و نمی‌توانم بدی را از آن دور کنم

۱. همان مدرک، صفحه ۱۶۷.

سُوْءًا، اَشْهَدُ بِذَلِكَ عَلٰى نَفْسِيْ، وَاَعْتَرَفُ

با این (اعتراف) بر علیه خود گواهی می‌دهم و بر

لَكَ بِضَعْفِ قُوَّتِيْ وَقِلَّةِ حِيلَتِيْ، فَصَلِّ عَلٰى

ناتوانی و بیچارگیم اعتراف می‌کنم، پس بر

مُحَمَّدٍ وَاٰلِ مُحَمَّدٍ، وَاَنْجِزْ لِيْ مَا وَعَدْتَنِيْ

محمد و خاندان پاکش درود فرست، و آمرزشی را که در این شب به من

وَجَمِيْعِ الْمُؤْمِنِيْنَ وَالْمُؤْمِنَاتِ مِنَ الْمَغْفِرَةِ

و تمامی مردان و زنان با ایمان وعده فرموده‌ای، وفا کن

فِيْ هَذِهِ اللَّيْلَةِ، وَاَتِمِّمْ عَلَيَّ مَا اَتَيْتَنِيْ، فَاِنِّيْ

و آنچه عطايم نموده‌ای کامل کن چرا که من

عَبْدُكَ الْمِسْكِيْنُ الْمُسْتَكِيْنُ، الضَّعِيْفُ الْفَقِيْرُ

بندهٔ نیازمند بینوا، ناتوان، تهی‌دست

الْمُهِيْنُ، اَللّٰهُمَّ لَا تَجْعَلْنِيْ نَاسِيًا لِّذِكْرِكَ

و حقیر توام، خدایا مرا در آنچه در حقم روا داشتی فراموش کنندهٔ یادت

فِيْمَا اَوْلَيْتَنِيْ، وَلَا لِاِحْسَانِكَ فَيِمًا اَعْطَيْتَنِيْ،

و در آنچه عطايم نمودی فراموش کنندهٔ احسانت

وَلَا أَيْسَاءَ مِنْ إِجَابَتِكَ، وَإِنْ أَبْطَأَتْ عَنِّي فِي

و مایوس از اجابتت قرار مده - اگرچه اجابت دعایم به تأخیر افتد - چه در

سَرَاءٍ أَوْ ضَرَاءٍ، أَوْ شِدَّةٍ أَوْ رَخَاءٍ، أَوْ عَافِيَةٍ أَوْ

خوشی و چه در ناخوشی و چه در سختی و چه در آسایش و چه در سلامتی و چه

بَلَاءٍ، أَوْ بُؤْسٍ أَوْ نِعْمَاءٍ، إِنَّكَ سَمِيعُ الدُّعَاءِ.^۱

در بیماری، و چه در فقر و چه در نعمت، زیرا تو شنوای دعا هستی.

۹- مرحوم «علامه مجلسی» می‌فرماید: بهترین اعمال در این

شب‌ها طلب آموزش گناهان و دعا برای امور دنیوی و اخروی

است، هم برای خود و هم برای پدر و مادر و خویشان و برادران

مؤمن؛ چه زنده باشند و چه از دنیا رفته باشند و همچنین ذکرهای

مختلف و صلوات بر محمد و آتش، تا آن‌جا که مقدور است، انجام

دهد و در بعضی از روایات وارد شده است که دعای «جوشن کبیر»

(صفحه ۱۳۸) را در این سه شب بخوانند.^۲

در روایتی آمده است که شخصی خدمت رسول خدا ﷺ رسید

۱. بلدالامین، صفحه ۲۰۳.

۲. زاد المعاد، صفحه ۱۸۶ (با اندکی تصرف).

و عرض کرد: اگر شب قدر را درک کردم، چه چیزی را از خداوند طلب کنم؟ فرمود: عافیت و سلامتی را بخواه.^۱

اعمال مخصوص هر یک از شب‌های سه‌گانهٔ قدر:

اعمال شب نوزدهم: اعمال شب نوزدهم چند چیز است:

۱- صد مرتبه بگوید: **أَسْتَغْفِرُ اللَّهَ رَبِّي وَ أَتُوبُ إِلَيْهِ.**^۲

۲- صد مرتبه بگوید: **اللَّهُمَّ الْعَن قَتْلَةَ أَمِيرِ الْمُؤْمِنِينَ.**^۳

۳- دعایی را که در اعمال روزهای ماه رمضان ذکر کردیم (یا ذا

الَّذِي كَانَ... - صفحهٔ ۷۴۲ -) را بخواند.^۴

۴- این دعا را بخواند:

اللَّهُمَّ اجْعَلْ فِيمَا تَقْضِي وَتَقْدِرُ مِنَ الْأَمْرِ

خدایا، در شب قدر در فرمان حتمیات که حکم می‌کنی و مقدر

الْمَحْتُمِ، وَفِيمَا تَفْرُقُ مِنَ الْأَمْرِ الْحَكِيمِ فِي

می‌فرمایی و در فرمان حکیمانهات که مسلم می‌نمایی

۱. مستدرک الوسائل، جلد ۷، صفحهٔ ۴۵۸، حدیث ۱۲.

۲. اقبال، صفحهٔ ۱۸۶ و زاد المعاد، صفحهٔ ۱۸۶.

۳. همان مدرک. ۴. همان مدرک، صفحهٔ ۱۸۷.

لَيْلَةَ الْقَدْرِ، وَفِي الْقَضَاءِ الَّذِي لَا يُرَدُّ وَلَا

و در تقدیری که تغییر و تبدیل ناپذیر

يُبَدَّلُ، أَنْ تَكْتُبَنِي مِنْ حُجَّاجِ بَيْتِكَ الْحَرَامِ،

است، مرا در زمره حجاج بیت‌الله الحرام ثبت نما

الْمَبْرُورِ حَبُّهُمْ، الْمَشْكُورِ سَعِيهِمْ، الْمَغْفُورِ

آنانی که حجتشان مقبول، تلاششان شایسته تقدیر، گناهانشان

ذُنُوبِهِمْ، الْمَكْفَرِ عَنْهُمْ سَيِّئَاتِهِمْ، وَاجْعَلْ فِيمَا

آمرزیده، لغزش‌هایشان بخشیده شده است و در آنچه

تَقْضِي وَتَقْدَرُ، أَنْ تُطِيلَ عُمُرِي، وَتَوْسِعَ

حکم کرده و مقدر می‌فرمایی عمری طولانی و روزی

عَلَيَّ فِي رِزْقِي، وَتَفْعَلْ بِي كَذَا وَكَذَا^۱.

وسیع برابم قرار ده و در مورد من چنین و چنان کن.

(به جای کلمه کذا و کذا، حاجت خود را عرضه دارد).

شب بیست و یکم: این شب فضیلتش از شب نوزدهم بیشتر

است که اعمال مشترک شب‌های قدر را با توجه بیشتری انجام

۱. بحار الانوار، جلد ۹۵، صفحه ۱۴۷.

دهد. در روایات دربارهٔ غسل و احیا و تلاش در عبادت در این شب و شب بیست و سوم تأکید شده و آمده است که شب قدر در میان یکی از این دو شب است،^۱ و در چند روایت وقتی که از معصوم علیه السلام خواستند تا معین کنند که شب قدر، در میان کدام یک از این دو شب است، معین نکردند، بلکه فرمودند: *مَا أَيْسَرَ لَيْلَتَيْنِ فِيمَا تَطَلَّبُ* (احیای هر دو شب برای آنچه می‌خواهی مشکل نیست).^۲ و جالب این که «مرحوم صدوق» در «امالی» می‌گوید: «مِنْ دِينِ الْإِمَامِيَّةِ ... مَنْ أَحْيَى هَاتَيْنِ اللَّيْلَتَيْنِ بِمُذَاكِرَةِ الْعِلْمِ فَهُوَ أَفْضَلُ؛ از دستورات مذهب امامیه است که ... اگر کسی این دو شب را به گفتگوی علمی بپردازد، از هر عبادتی برتر است».^۳

اعمال شب بیست و یکم: اعمال این شب بر دو قسم است؛ قسم اول دعاهایی که مربوط به دههٔ آخر ماه رمضان است که خواهد آمد (صفحهٔ ۷۷۱) و قسم دیگر اعمال مخصوص شب بیست و یکم، که به این شرح است:

۱. اقبال، صفحهٔ ۱۹۴.

۲. بحار الانوار، جلد ۹۴، صفحهٔ ۲، حدیث ۴.

۳. امالی صدوق، صفحهٔ ۶۴۹.

۱- دعایی است که در «مصباح‌المتهجد» و «کافی» نقل شده

است که در شب بیست و یکم خوانده می‌شود^۱:

يَا مُوَلِّجَ اللَّيْلِ فِي النَّهَارِ، وَمُوَلِّجَ النَّهَارِ فِي

ای فروبرنده شب در روز و روز در شب

اللَّيْلِ، وَمُخْرِجَ الْحَيِّ مِنَ الْمَيِّتِ، وَمُخْرِجَ

و خارج‌کننده از مرده زنده از مرده

الْمَيِّتِ مِنَ الْحَيِّ، يَا رَازِقَ مَنْ يَشَاءُ بِغَيْرِ

و مرده از زنده، ای کسی که بی‌حساب به هر که خواهی روزی

حِسَابٍ، يَا اللَّهُ يَا رَحْمَنٌ، يَا اللَّهُ يَا رَحِيمٌ، يَا

دهی، ای خدا ای بخشنده، ای خدا ای مهربان، ای

اللَّهُ يَا اللَّهُ يَا اللَّهُ، لَكَ الْأَسْمَاءُ الْحُسْنَى،

خدا، ای خدا، ای خدا از آن توست نام‌های نیک

وَالْأَمْثَالُ الْعُلْيَا، وَالْكَبْرِيَاءُ وَالْآلَاءُ، أَسْأَلُكَ

و صفات برتر و بزرگی و نعمت‌ها از تو می‌خواهم که

۱. مصباح‌المتهجد، صفحه ۶۲۸ و کافی، جلد ۴، صفحه ۱۶۰ (با اندکی تفاوت).

أَنْ تُصَلِّيَ عَلَيَّ مُحَمَّدٍ وَآلِ مُحَمَّدٍ، وَأَنْ

بر محمد و خاندان پاکش درود فرستی و نامم

تَجْعَلَ اسْمِي فِي هَذِهِ اللَّيْلَةِ فِي السُّعْدَاءِ،

را در این شب در زمرهٔ سعادت‌مندان

وَرُوحِي مَعَ الشُّهَدَاءِ، وَاحْسَانِي فِي عَلِيِّينَ،

و روحم را همراه با شهیدان و نیکیم را در بالاترین جایگاه‌ها

وَأَسَاتِي مَغْفُورَةً، وَأَنْ تَهَبَ لِي يَقِينًا تُبَاشِرُ

و بدیهایم را آمرزیده قرار دهی، و به من یقینی که همیشه از

بِهِ قَلْبِي، وَإِيمَانًا يُذْهِبُ الشَّكَّ عَنِّي،

دل‌م باشد و ایمانی که تردید را از من دور سازد، عطا کنی

وَتُرْضِيَنِي بِمَا قَسَمْتَ لِي، وَأَتِنَا فِي الدُّنْيَا

و به آنچه روزیم نموده‌ای راضیم کنی، و در دنیا

حَسَنَةً، وَ فِي الْآخِرَةِ حَسَنَةً، وَقِنَا عَذَابَ

و آخرت به من نیکی دهی، و از عذاب

النَّارِ الْحَرِيقِ، وَارْزُقْنِي فِيهَا ذِكْرَكَ وَشُكْرَكَ،

آتش سوزان حفظم کنی، و روزیم کنی در این شب یاد و سپاست

و الرِّغْبَةَ إِلَيْكَ وَ الْإِنَابَةَ، وَ التَّوْفِيقَ لِمَا وَفَّقْتَ

و اشتیاق و بازگشت به سویت و توفیق در انجام آنچه که

لَهُ مُحَمَّدًا وَ آلَ مُحَمَّدٍ عَلَيْهِ وَ عَلَيْهِمُ السَّلَامُ.

محمد و خاندان پاکش را - که بر او و خاندان پاکش درود باد - به آن موفق ساختی.

۲- مرحوم «شیخ کفعمی» از «سید بن باقی» نقل کرده است که

در شب بیست و یکم می‌خوانی:

اللَّهُمَّ صَلِّ عَلَى مُحَمَّدٍ وَ آلِ مُحَمَّدٍ، وَاقْسِمُ

خدایا بر محمد و خاندان پاکش درود فرست و روزیم کن

لِي حِلْمًا يَسُدُّ عَنِّي بَابَ الْجَهْلِ، وَهَدِيَّ

صبری را که باب جهل را به رویم ببندد، و هدایتی که

تَمُنُّ بِهِ عَلَيَّ مِنْ كُلِّ ضَلَالَةٍ، وَغِنِي تَسُدُّ بِهِ

ممت‌گذاری به واسطه آن بر من (برای رهایی) از هر گمراهی و ثروتی که به واسطه آن

عَنِّي بَابَ كُلِّ فَقْرٍ، وَقُوَّةَ تَرُدُّ بِهَا عَنِّي كُلَّ

باب هر فقری را به رویم ببندی، و نیرویی که به واسطه آن هر ناتوانی را

ضَعْفٍ، وَعِزًّا تُكْرِمُنِي بِهِ عَنِ كُلِّ ذِلَّةٍ، وَرَفْعَةً

از من دور کنی، و عزتی که به واسطه آن از هر ذلت و خواری گرامیم داری، و مقامی که

تَرْفَعُنِي بِهَا عَنْ كُلِّ ضَعْفَةٍ، وَأَمَّا تَرُدُّ بِهِ عَنِّي

به واسطهٔ آن از هر پستی بالایم بری، و امنیتی که به واسطهٔ آن

كُلِّ خَوْفٍ، وَعَافِيَةً تَسْتُرُنِي بِهَا مِنْ كُلِّ بَلَاءٍ،

هر ترسی را از من دور کنی، و عافیتی که به واسطهٔ آن مرا از هر بلایی حفظ کنی

وَعِلْمًا تَفْتَحُ لِي بِهِ كُلَّ يَقِينٍ، وَيَقِينًا تَذُهِبُ بِهِ

و دانشی که به واسطهٔ آن (باب) هر یقینی را به رویم بگشایی و یقینی که به واسطهٔ آن

عَنِّي كُلَّ شَكٍّ، وَدُعَاءً تَبْسُطُ لِي بِهِ الْأَجَابَةَ

هر تردیدی را از من دور کنی، و دعایی که به واسطهٔ آن در این شب

فِي هَذِهِ اللَّيْلَةِ، وَفِي هَذِهِ السَّاعَةِ السَّاعَةِ

و در این ساعت، همین ساعت، همین ساعت (باب) اجابت را به رویم

السَّاعَةِ يَا كَرِيمٍ، وَخَوْفًا تَنْشُرُ لِي بِهِ كُلَّ

بگشایی ای بزرگوار، و ترسی که به واسطهٔ آن هر رحمتی را بر من

رَحْمَةً، وَعِصْمَةً تَحُولُ بِهَا بَيْنِي وَبَيْنَ

بگسترانی، و عصمتی که به واسطهٔ آن میان من و گناهان

الذُّنُوبِ، حَتَّىٰ أَفْلِحَ بِهَا بَيْنَ الْمَعْصُومِينَ

جدایی اندازی تا به این وسیله در میان معصومین درگاهت

عِنْدَكَ، بِرَحْمَتِكَ يَا أَرْحَمَ الرَّاحِمِينَ^۱.

 رستگار شوم به رحمتت ای مهربانترین مهربانان.

۳- به فرموده «شیخ مفید»، در این شب صلوات بسیار فرستد و بر ظالمان و غاصبان حقوق آل محمد صَلَّى اللهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ و همچنین بر قاتل امیرمؤمنان عَلَيْهِ السَّلَام بسیار لعن و نفرین فرستد و برای خویش و پدر و مادرش و سایر مؤمنان دعا کند.^۲

۴- دعا برای وجود مبارک امام زمان عَلَيْهِ السَّلَام و فرج آن حضرت، یکی دیگر از اعمال این شب است. در روایتی که «سید بن طاووس» از حماد بن عثمان نقل کرده می‌خوانیم: در شب بیست و یکم ماه مبارک رمضان به محضر امام صادق عَلَيْهِ السَّلَام شرفیاب شدم، امام عَلَيْهِ السَّلَام از من پرسید که آیا غسل کرده‌ای؟ گفتم: آری، امام عَلَيْهِ السَّلَام حصیری طلبید و مرا نیز به کنارش فراخواند. آن حضرت عَلَيْهِ السَّلَام مشغول نماز شد و من نیز نزدیک آن حضرت عَلَيْهِ السَّلَام نماز می‌خواندم. وقتی که از نمازها فارغ شدیم، آن حضرت دعا کرد و من آمین

 ۱. مصباح کفعمی، صفحه ۵۸۴.

۲. مقنعه، صفحه ۱۶۷ (باب صلاة شهر رمضان).

گفتم، و این کار ادامه داشت تا صبح طلوع کرد. امام علیه السلام اذان و اقامه گفتند و برخی از خدمتکاران را فراخواند و نماز صبح را به امامت آن حضرت علیه السلام بجا آوردیم.

امام صادق علیه السلام بعد از نماز، به تسبیح و تقدیس پروردگار پرداخت و بر پیامبر صلی الله علیه و آله درود فرستاد و برای مؤمنان دعا کرد؛ آنگاه به سجده رفت و ساعتی در سجده بود، و در آن مدّت جز صدای نفّس حضرت چیزی را نمی‌شنیدم، سپس دعایی خواند از جمله در دعایش عرض کرد:

وَ أَسْأَلُكَ بِجَمِيعِ مَا سَأَلْتُكَ وَ مَا لَمْ أَسْأَلُكَ

و از عظمت شأنت می‌خواهم آنچه را که خواسته و نخواستهم

مِنْ عَظِيمِ جَلَالِكَ، مَا لَوْ عَلِمْتُهُ لَسَأَلْتُكَ بِهِ،

که اگر می‌دانستم می‌دانستم از تو می‌خواستم

أَنْ تُصَلِّيَ عَلَيَّ عَلَى مُحَمَّدٍ وَأَهْلِ بَيْتِهِ، وَ أَنْ تَأْذِنَ

که بر محمد و خاندان پاکش درود فرستی و این که اجازه دهی

لِفَرَجٍ مَنْ بَفَرَجِهِ فَرَجُ أَوْلِيَائِكَ وَأَصْفِيَائِكَ

فرج کسی را که همشایش کار دوستان و برگزیدگان از

مِنْ خَلْقِكَ، وَ بِهِ تُبِيدُ الظَّالِمِينَ وَ تُهْلِكُهُمْ،

مخلوقاتت با ظهور اوست و با او ظالمان را نیست و نابود کنی

عَجِّلْ ذَلِكَ يَا رَبَّ الْعَالَمِينَ.

در آن تعجیل کن ای پروردگار جهانیان.

پس از آن که امام علیه السلام سر از سجده برداشت، عرض کردم: جانم به فدایت! شما برای فرج کسی دعا کردید که با فرج او گشایشی در کار دوستان و اولیای الهی حاصل خواهد شد؛ مگر آن کس شما نیستید؟

امام علیه السلام فرمود: نه! او قائم آل محمد است!

آنگاه امام صادق علیه السلام نشانه‌های ظهورش را بیان کرد و در ادامه فرمود: «شب و روز، منتظر ظهور مولایت باش! زیرا خداوند هر روز در شأن و کاری است، و انجام کاری او را از کار دیگر باز نمی‌دارد.» (وَ تَوَقَّعَ أَمْرَ صَاحِبِكَ لَيْلَكَ وَ نَهَارَكَ، فَإِنَّ اللَّهَ كُلُّ يَوْمٍ هُوَ فِي شَأْنٍ، لَا يَشْغَلُهُ شَأْنٌ عَنِ شَأْنٍ).^۱

۱. اقبال، صفحه ۲۰۰ (با تلخیص).

نکته: از شب بیست و یکم، دههٔ آخر ماه رمضان شروع می‌شود که بسیار پرارزش و مغتنم است. در هر شب از شب‌های این دهه، غسل مستحب است و روایت شده است که رسول خدا ﷺ در هر شب از شب‌های دههٔ آخر ماه رمضان غسل می‌کرد.^۱ همچنین اعتکاف در مساجد جامع در این دهه مستحب است و فضیلت فراوان دارد و در روایتی از رسول خدا ﷺ اعتکاف در دههٔ آخر ماه رمضان برابر دو حج و دو عمره شمرده شده است.^۲ رسول خدا ﷺ در دههٔ آخر ماه رمضان در مسجد معتکف می‌شد^۳ بسترش را جمع می‌کرد و آماده و مهیّا و بانشاط به شب‌زنده‌داری و عبادت می‌پرداخت (بسیاری از مسلمانان نیز در این امر به آن حضرت اقتدا می‌کردند)،^۴ برخلاف آنچه بعضی از ناآگاهان می‌پندارند که با گذشت شب‌های قدر برنامهٔ ماه مبارک رمضان تمام شده است.

۱. اقبال، صفحهٔ ۱۹۵.

۲. بحارالانوار، جلد ۹۴، صفحهٔ ۱۲۹، حدیث ۷.

۳. اقبال، صفحهٔ ۱۹۵.

۴. بحارالانوار، جلد ۹۴، صفحهٔ ۱۳۰، حدیث ۷.

شب بیست و سوم: این شب، از دو شب قبل برتر است و از احادیث متعددی استفاده می‌شود که شب قدر همین شب است. در روایتی از امام باقر علیه السلام نقل شده است که مردی به نام «جهنی» در ماه رمضان خدمت رسول خدا صلی الله علیه و آله آمد و به آن حضرت عرض کرد: من در بیرون مدینه به سر می‌برم و شتر و گوسفند دارم که نمی‌توانم همه شب در مدینه حاضر شوم. دوست دارم شبی را به من معرفی کنی تا آن شب را به مدینه بیایم و در نماز و عبادت حاضر باشم. حضرت او را به نزد خود فراخواند و به طور درگوشی آن شب را معرفی کرد.

«جهنی» نیز وقتی شب‌های بیست و سوم ماه رمضان فرا می‌رسید، با همه خانواده و فرزندان و غلامان به مدینه می‌آمد و آن شب را می‌ماند و صبحگاهان به منزل خویش برمی‌گشت.^۱

همچنین در روایت دیگری نقل شده است که رسول خدا صلی الله علیه و آله در شب بیست و سوم ماه رمضان به سر و روی خانواده‌اش آب می‌پاشید تا به خواب نروند (و از فضیلت این شب بهره بگیرند).^۲

۲. همان مدرک، صفحه ۲۰۷.

۱. اقبال، صفحه ۲۰۷.

روایات متعدّد دیگری نیز داریم که می‌گوید: شب قدر، شب بیست و سوم است.^۱ مرحوم «علامه مجلسی» نیز در «زاد المعاد» می‌گوید: اکثر احادیث معتبر دلالت دارد که شب بیست و سوم، شب قدر است.^۲

اعمال مخصوص شب بیست و سوم:

در شب بیست و سوم، غیر از اعمال مشترک شب‌های قدر، اعمال دیگری نیز وارد شده است:

- ۱- سوره عنکبوت و سوره روم را بخواند که امام صادق علیه السلام فرمود: «هر کس در شب بیست و سوم، سوره‌های عنکبوت و روم را بخواند، به خدا سوگند! اهل بهشت است».^۳
- ۲- هزار مرتبه سوره «إِنَّا أَنْزَلْنَاهُ» را بخواند.^۴
- ۳- سوره «حم دخان» را بخواند.^۵

۱. اقبال، صفحه ۲۰۶ و ۲۰۷. ۲. زاد المعاد، صفحه ۱۸۷.

۳. مصباح المتهجد، صفحه ۶۲۸ و اقبال، صفحه ۲۱۱.

۴. همان مدرک. ۵. اقبال، صفحه ۲۱۴.

۴- این دعا را بخواند:

اللَّهُمَّ اَمُدُّ لِي فِي عُمْرِي، وَاَوْسِعْ لِي فِي

خدایا عمرم را طولانی و روزیم را وسیع

رِزْقِي، وَاصِحِّ لِي جِسْمِي، وَبَلِّغْنِي اَمَلِي، وَانْ

و بدنم را سالم گردان و مرا به آرزویم برسان و اگر

كُنْتُ مِنَ الْاَشْقِيَاءِ فَاْمَحْنِي مِنَ الْاَشْقِيَاءِ،

از بیچارگان هستم نامم را از میان آنها حذف

وَاَكْتُبْنِي مِنَ السُّعْدَاءِ، فَاِنَّكَ قُلْتَ فِي كِتَابِكَ

و در میان سعادت‌مندان ثبت کن، زیرا تو در کتابی

الْمُنَزَّلِ عَلٰى نَبِيِّكَ الْمُرْسَلِ، صَلِّوْا تَكْ عَلَيْهِ وَآلِهِ،

که بر پیامبر مرسلت - که درود تو بر او و خاندان پاکش باد - فرو فرستادی، فرمودی، خداوند

يَمْحُو اللهُ مَا يَشَاءُ وَيُثَبِّتُ، وَعِنْدَهُ اُمُّ الْكِتَابِ. ۱

هر چه را بخواهد محو و هر چه را بخواهد اثبات می‌کند، و امّ‌الکتاب [= لوح محفوظ] نزد اوست.

۵- این دعا را که مخصوص شب بیست و سوم است بخواند:

يَا رَبَّ لَيْلَةَ الْقَدْرِ وَجَاعِلَهَا خَيْرًا مِنْ أَلْفِ

ای پروردگار شب قدر و قرار دهندهٔ آن بهتر از هزار

شهر، وَرَبَّ اللَّيْلِ وَالنَّهَارِ، وَالْجِبَالِ وَالْبِحَارِ،

ماه، و پروردگار شب و روز و کوهها و دریاها

وَالظُّلَمِ وَالْأَنْوَارِ، وَالْأَرْضِ وَالسَّمَاءِ، يَا

و تاریکیها و نورها، و زمین و آسمان، ای

بَارِيُّ يَا مَصُورٌ، يَا حَنَّانُ يَا مَنَّانُ، يَا اللَّهُ يَا

پدیدآورنده، ای شکل دهنده، ای غمخوار، ای سخاوتمند، ای خدا ای

رَحْمَنُ، يَا اللَّهُ يَا قَيُّوْمُ، يَا اللَّهُ يَا بَدِيعُ، يَا اللَّهُ يَا

بخشنده، ای خدا ای جاودان، ای خدا ای خالق، ای خدا ای

اللَّهُ يَا اللَّهُ، لَكَ الْأَسْمَاءُ الْحُسْنَى، وَالْأَمْثَالُ

خدا ای خدا، نامهای نیک و صفات

الْعُلْيَا، وَالْكِبْرِيَاءُ وَالْإِلَاءُ، أَسْأَلُكَ أَنْ تُصَلِّيَ

برتر و بزرگی و نعمتها، از تو می‌خواهم که

عَلَى مُحَمَّدٍ وَآلِ مُحَمَّدٍ، وَأَنْ تَجْعَلَ اسْمِي

بر محمد و خاندان پاکش درود فرستی و نامم را در این شب

فِي هَذِهِ اللَّيْلَةِ فِي السُّعْدَاءِ، وَرُوحِي مَعَ

در زمرهٔ سعادت‌مندان و روحم را همراه با

الشُّهَدَاءِ، وَاحْسَانِي فِي عِلِّيِّينَ، وَاسَائَتِي

شهیدان، و نیکیم را در بالاترین جایگاه‌ها و بدیهایم را

مَغْفُورَةً، وَأَنْ تَهَبَ لِي يَقِينًا تُبَاشِرُ بِهِ

آمرزیده قرار دهی، و به من یقینی که همیشه در

قَلْبِي، وَإِيْمَانًا يُذْهِبُ الشَّكَّ عَنِّي، وَتُرْضِيَنِي

دل‌باشد و ایمانی که تردید را از من دور سازد عطا کنی، و به آنچه روزیم

بِمَا قَسَمْتَ لِي، وَآتِنَا فِي الدُّنْيَا حَسَنَةً، وَفِي

نموده‌ای خشنود سازی، و در دنیا و آخرت به من نیکی دهی

الْآخِرَةِ حَسَنَةً، وَقِنَا عَذَابَ النَّارِ الْحَرِيقِ،

و از عذاب آتش سوزان حفظم کنی

۱. کلمهٔ «النَّار» در مصباح آمده است.

وَأَرْزُقْنِي فِيهَا ذِكْرَكَ وَشُكْرَكَ، وَالرَّغْبَةَ إِلَيْكَ،

و روزیم کنی در این شب یاد و سیاست و اشتیاق

وَالْإِنَابَةَ وَالتَّوْبَةَ، وَالتَّوْفِيقَ لِمَا وَفَّقْتَ لَهُ

و بازگشت و توبه به سویت و توفیق در انجام آنچه که

مُحَمَّدًا وَ آلَ مُحَمَّدٍ عَلَيْهِمُ السَّلَامُ.^۱

محمد و خاندان پاکش را - که بر ایشان درود باد - به آن موفق ساختی.

۶- این دعا را که از امام صادق علیه السلام نقل شده است، بخواند:

اللَّهُمَّ اجْعَلْ فِيهَا تَقْضِي وَفِيهَا تُقَدِّرُ مِنْ

خدایا در شب قدر در فرمان حتمیت که حکم نموده و مقدر

الْأَمْرِ الْمَحْتَمِمْ، وَفِيهَا تَفْرُقُ مِنَ الْأَمْرِ

می‌فرمایی و در فرمان حکیمانه‌ات که مقرر

الْحَكِيمِ، فِي لَيْلَةِ الْقَدْرِ، مِنَ الْقَضَاءِ الَّذِي لَا

می‌داری و در تقدیری که

۱. کافی، جلد ۴، صفحه ۱۶۱ و مصباح المتهجد، صفحه ۶۲۹.

يُرَدُّ وَلَا يُبَدَّلُ، أَنْ تَكْتُبَنِي مِنْ حُجَّاجِ بَيْتِكَ

تغییر ناپذیر است مرا در این سال در زمره حجاج

الْحَرَامِ فِي عَامِي هَذَا، الْمَبْرُورِ حَجُّهُمْ،

بیت الله الحرام ثبت نما، آنانی که حجاجان مقبول

الْمَشْكُورِ سَعِيهِمْ، الْمَغْفُورِ ذُنُوبِهِمْ، الْمَكْفَرِ

تلاششان شایسته، تقدیر، گناهانشان آمرزیده، لغزشهایشان

عَنْهُمْ سَيِّئَاتِهِمْ، وَاجْعَلْ فِيهَا تَقْضَى وَتَقْدَرُ،

بخشیده شده است و در آنچه حکم کرده و مقدر می‌فرماید

أَنْ تُطِيلَ عُمْرِي، وَتُوسِّعَ لِي فِي رِزْقِي.^۱

عمری طولانی و روزی وسیع برایم قرار ده.

۷- این دعا را که از امام حسن علیه السلام نقل شده است بخواند:

يَا بَاطِنًا فِي ظُهُورِهِ، وَيَا ظَاهِرًا فِي بَطُونِهِ، وَيَا

ای که در عین ظهور ناپیدایی، و ای که در عین پوشیدگی آشکاری، و ای

۱. اقبال، صفحه ۲۱۱.

بَاطِنًا لَيْسَ يَخْفَى، وَيَا ظَاهِرًا لَيْسَ يُرَى، يَا

پوشیده‌ای که مخفی نیستی و ای آشکاری که دیده نمی‌شوی، ای

مَوْصُوفًا لَا يَبْلُغُ بِكَيْفُونَتِهِ مَوْصُوفًا، وَلَا حَدًّا

توصیف شده ای که به کنه وصف تو کسی نمی‌رسد، و حدی

مَحْدُودًا، وَيَا غَائِبًا غَيْرَ مَفْقُودٍ، وَيَا شَاهِدًا

محدودت نکند و ای غایبی که گم نگشته‌ای و ای گواهی که

غَيْرَ مَشْهُودٍ، يُطَلَبُ فَيُصَابُ، وَلَمْ يَخْلُ

مشاهده نشوی، از تو طلب می‌شود و به اجابت می‌رسد و آسمانها و

مِنْهُ السَّمَوَاتُ وَالْأَرْضُ وَمَا بَيْنَهُمَا طَرْفَةً

زمین و آنچه میان آنهاست لحظه‌ای از وجودت خالی

عَيْنٍ، لَا يُدْرِكُ بِكَيْفٍ، وَلَا يُؤَيِّنُ بَأَيْنٍ وَلَا

نیست چگونگیت درک نشود و مکان و زمان محدودت

بِحَيْثٍ، أَنْتَ نُورُ النُّورِ، وَرَبُّ الْأَرْبَابِ،

نکند تویی روشنایی نور و پروردگار پروردگاران

أَحَطَّتْ بِجَمِيعِ الْأُمُورِ، سُبْحَانَ مَنْ لَيْسَ

به تمامی امور احاطه داری، پاک و منزّه است آن که چیزی

كَمِثْلِهِ شَيْءٌ، وَهُوَ السَّمِيعُ الْبَصِيرُ، سُبْحَانَ

مانندش نیست، و او شنوای بیناست، پاک و منزّه است

مَنْ هُوَ هَكَذَا، وَلَا هَكَذَا غَيْرُهُ.

آن که این چنین است و جز او کسی چنین نیست.

سپس هر حاجتی داری از خدا بطلب.

* * *

۸- همچنین از معصومین علیهم السلام روایت شده است که در شب

بیست و سوم ماه رمضان، در سجود و ایستاده و نشسته دعای ذیل

را می‌خواندند، بلکه مناسب است در تمام ماه رمضان، و در

زمانهای دیگر پس از تمجید و ستایش خداوند و صلوات بر محمد

و آتش (مثلاً حذاقل با گفتن الْحَمْدُ لِلَّهِ وَالصَّلَاةُ عَلَى رَسُولِ اللَّهِ وَ

آلِهِ الطَّاهِرِينَ)، این دعا خوانده شود:

اللَّهُمَّ كُنْ لَوْلِيكَ الْحُجَّةَ بْنَ الْحَسَنِ،

خدایا برای ولایت حجت بن الحسن

۱. اقبال، صفحه ۲۱۱. در بحار الانوار، جلد ۹۵، صفحه ۱۶۵ آمده است که این

دعا را امام علی بن الحسین علیه السلام در شب قدر می‌خواند.

صَلَوَاتِكَ عَلَيْهِ وَعَلَىٰ آبَائِهِ، فِي هَذِهِ السَّاعَةِ،

که درود تو بر او و پدرانش باد، در این ساعت

وَفِي كُلِّ سَاعَةٍ، وَلِيًّا وَحَافِظًا، وَقَائِدًا

و در هر ساعتی (از شبانه روز) سرپرست و نگهبان و رهبر

وَنَاصِرًا، وَدَلِيلًا وَعَيْنًا، حَتَّىٰ تُسَكِّنَهُ أَرْضَكَ

و یاور، و راهنما و مراقب باش تا ساکن کنی او را در زمینت

طَوَّعًا، وَتُمَتِّعَهُ فِيهَا طَوِيلًا^۱.

در حالی که همه گوش به فرمان اویند، و او را در آن به مدت طولانی بهره‌مند ساز.

۹- همچنین این دعا را در حالی که دستان خود را به سوی

آسمان بلند می‌کند، بخواند:

يَا مُدَبِّرَ الْأُمُورِ، يَا بَاعِثَ مَنْ فِي الْقُبُورِ، يَا

ای تدبیر کننده کارها، ای برانگیزنده ساکنان در گور، ای

مُجْرِي الْبُحُورِ، يَا مُلِيْنَ الْحَدِيدِ لِذَاوُدَ، صَلِّ

حرکت دهنده دریاها، ای نرم‌کننده آهن برای داود،

۱. مصباح‌المتهجّد، صفحه ۶۳۰ و مصباح‌کفعمی، صفحه ۵۸۶ (با اندکی تفاوت).

عَلَى مُحَمَّدٍ وَآلِ مُحَمَّدٍ، وَفَعَلَ بِي كَذَا وَكَذَا.

بر محمد و خاندان پاکش درود فرست، و برای من چنین و چنان کن.

به جای کلمات کذا و کذا حاجات خود را بخواهد و سپس اضافه کند: **اللَّيْلَةَ اللَّيْلَةَ، السَّاعَةَ السَّاعَةَ.** این دعا را در حال رکوع، سجده، ایستاده و نشسته به طور مکرر بخوان!^۱

۱۰- با توجه به اهمیّت شب بیست و سوم، غسل، احیا و زیارت امام حسین علیه السلام در این شب فضیلت بسیار دارد و همچنین خواندن آن صد رکعت نماز که مشترک میان همه شب‌های قدر است.

«شیخ طوسی» در «تهذیب»، از ابوبصیر روایت کرده است که امام صادق علیه السلام فرمود: در آن شبی که امید می‌رود شب قدر باشد صد رکعت نماز بخوان؛ در هر رکعت (پس از حمد) ده مرتبه سوره قل هو الله را بخوان. ابوبصیر عرض کرد: اگر نتوانستم ایستاده بخوانم، چه کنم؟ فرمود: نشسته بجا آور! گفتم: اگر نتوانم نشسته

۱. فقیه، جلد ۲، صفحه ۱۶۲ و بحار الانوار، جلد ۹۵، صفحه ۷۰.

بخوانم؟ فرمود: در همان حال که در بستر خود دراز کشیده‌ای، بجا آور.^۱

۱۱- مرحوم «علامه مجلسی»، در «زاد المعاد» فرموده است: در این شب هر مقدار که ممکن باشد، قرآن بخواند، و از دعاهای «صحیفه کامله سجّادیه» نیز استفاده کند؛ مخصوصاً دعای مکارم‌الاخلاق و دعای توبه.

روزهای شب قدر را نیز باید حرمت داشت و به عبادت و دعا به سر برد؛ در احادیث فراوانی آمده است که روز قدر نیز در فضیلت مثل شب قدر است.^۲

۱. تهذیب، جلد ۳، صفحه ۶۴، حدیث ۱۹.

۲. زاد المعاد، صفحه ۱۹۰.

دعای افتتاح^۱:

به سند معتبر از حضرت صاحب‌الأمر - امام زمان (ارواحنا فداه) - نقل شده است که به شیعیان نوشتند: در هر شب از ماه مبارک رمضان این دعا را بخوانید که دعای این ماه را فرشتگان می‌شنوند و برای صاحبش استغفار می‌کنند.

متن دعا مطابق نقل «زاد المعاد»^۲ چنین است:

اللَّهُمَّ إِنِّي أَفْتَحُ الشَّاءَ بِحَمْدِكَ، وَأَنْتَ مُسَدِّدٌ

خدایا مدح و ثنا را با ستایشت آغاز می‌کنم که تو

لِلصَّوَابِ بِمَنْكَ، وَأَيَقَنْتُ أَنَّكَ أَنْتَ أَرْحَمُ

با احسان خود بندگان را به راه راست هدایت می‌کنی و یقین دارم

الرَّاحِمِينَ فِي مَوْضِعِ الْعَفْوِ وَالرَّحْمَةِ، وَأَشَدُّ

که در مقام گذشت و مهربانی مهربانترین مهربانانی

۱. به نظر می‌رسد نامگذاری این دعا به «افتتاح» از کلمات آغازین این دعا گرفته شده که آمده است: اللَّهُمَّ إِنِّي أَفْتَحُ الشَّاءَ بِحَمْدِكَ (خدایا من با حمد تو ستایشم را آغاز می‌کنم).

۲. زاد المعاد، صفحه ۱۱۰ و اقبال، صفحه ۵۸.

الْمُعَاقِبِينَ فِي مَوْضِعِ النَّكَالِ وَالنَّقِمَةِ، وَأَعْظَمُ

ولی در مقام عذاب و انتقام سخت‌گیرترین عذاب کنندگانی،

الْمُتَجَبِّرِينَ فِي مَوْضِعِ الْكِبْرِيَاءِ وَالْعِظْمَةِ،

و در مقام اقتدار و عظمت، توانا ترینی،

اللَّهُمَّ أَذِنْتَ لِي فِي دُعَائِكَ وَمَسْئَلَتِكَ،

خدایا در خواندن و درخواست از خودت به من اجازه داده‌ای

فَاسْمِعْ يَا سَمِيعٌ مِدْحَتِي، وَاجِبٌ يَا رَحِيمٌ

پس ای شنوا ستایشم را بشنو و ای مهربان

دَعْوَتِي، وَأَقِلْ يَا غَفُورٌ عَثْرَتِي، فَكَمْ يَا إِلَهِي

دعایم را اجابت کن و ای آمرزنده از لغزشم در گذر، پس ای معبود من

مِنْ كُرْبَةٍ قَدْ فَرَّجْتَهَا، وَهُمُومٍ قَدْ كَشَفْتَهَا،

چه بسیار غمها که گشودی و اندوهها که بر طرف کردی

وَعَثْرَةٍ قَدْ أَقَلْتَهَا، وَرَحْمَةٍ قَدْ نَشَرْتَهَا، وَحَلَقَةٍ

و لغزشها که در گذشتی و بخشش‌ها که گستراندی،

بَلَاءٍ قَدْ فَكَّكْتَهَا، الْحَمْدُ لِلَّهِ الَّذِي لَمْ يَتَّخِذْ

و گرفتاریها که گشودی، حمد و ستایش مخصوص خداوندی است

صَاحِبَةً وَلَا وِلْدَانًا، وَلَمْ يَكُنْ لَهُ شَرِيكٌ فِي

که همدم و فرزندی ندارد و شریکی در حکومتش نیست و

الْمَلِكِ، وَلَمْ يَكُنْ لَهُ وَلِيٌّ مِنَ الذَّلِّ، وَكِبْرُهُ

سرپرستی ندارد و او را بسیار بزرگ بشمار،

تَكْبِيرًا، اَلْحَمْدُ لِلَّهِ بِجَمِيعِ مَحَامِدِهِ كُلِّهَا،

حمد و سپاس مخصوص خداوند است به تمامی ستایشها

عَلَىٰ جَمِيعِ نِعَمِهِ كُلِّهَا، اَلْحَمْدُ لِلَّهِ الَّذِي لَا

بر تمامی نعمتهایش، حمد و سپاس مخصوص خداوندی است که

مُضَادٌّ لَهُ فِي مَلِكِهِ، وَلَا مُنَازِعَ لَهُ فِي أَمْرِهِ،

مخالفی در فرمانرواییش و ستیزه‌جویی در کارش نیست،

اَلْحَمْدُ لِلَّهِ الَّذِي لَا شَرِيكَ لَهُ فِي خَلْقِهِ،

حمد و سپاس مخصوص خداوندی است که شریکی در آفرینش

وَلَا شَبِيهَ لَهُ فِي عَظَمَتِهِ، اَلْحَمْدُ لِلَّهِ الْفَاشِي

و نظیری در عظمت و بزرگی نیست، حمد و سپاس مخصوص خداوندی است که

فِي الْخَلْقِ أَمْرُهُ وَ حَمْدُهُ، الظَّاهِرِ بِالْكَرَمِ

فرمان و سپاسش در میان مخلوقات آشکار است

مَجْدُهُ، الْبَاسِطِ بِالْجُودِ يَدُهُ، الَّذِي لَا تَنْقُصُ

و به واسطهٔ سخاوتش بزرگواریش آشکار است و دستانش به بخشش گشوده است، خداوندی که

خَزَائِنُهُ، وَلَا تَزِيدُهُ كَثْرَةُ الْعَطَاءِ إِلَّا جُودًا

گنجینه (رحمتش) کم نشود، و فراوانی بخشش جز بر جود

وَ كَرَمًا، إِنَّهُ هُوَ الْعَزِيزُ الْوَهَّابُ، اَللّٰهُمَّ اِنِّى

و سخاوتش نیافزاید و اوست گرامی و بخشنده، خدایا از تو

اَسْأَلُكَ قَلِيلاً مِنْ كَثِيرٍ مَعَ حَاجَةٍ بِي اِلَيْهِ

می‌خواهم مقدار کمی از (کرم) بسیار را با این که نیاز من به آن

عَظِيْمَةً، وَ غِنَاكَ عَنْهُ قَدِيْمٌ، وَ هُوَ عِنْدِي كَثِيْرٌ،

بزرگ و بی‌نیازی تو از آن ازلی است،

وَ هُوَ عَلَيْكَ سَهْلٌ يَسِيْرٌ، اَللّٰهُمَّ اِنْ عَفَوَكَ عَنْ

در حالی که آن مقدار نزد من بسیار، ولی بر تو کم و آسان است، خدایا بخشش تو

ذَنْبِي، وَ تَجَاوَزَكَ عَنْ خَطِيْئَتِي، وَ صَفْحَكَ

از گناهم و گذشتت از خطایم و صرف نظر کردن

عَنْ ظُلْمِي، وَ سَتْرَكَ عَلَيَّ قَبِيْحِ عَمَلِي،

از ظلمم و پرده پوشیت بر زشت کاریم

وَحِلْمَكَ عَنْ كَثِيرِ جُرْمِي عِنْدَ مَا كَانَ مِنْ

و حلمت از اشتباههای فراوان

خَطَايَ وَعَمْدِي، أَطْمَعَنِي فِي أَنْ أَسْأَلَكَ مَا

عمدی و سهویم، مرا به طمع انداخت که از تو چیزی را

لَا أَسْتَوْجِبُهُ مِنْكَ الَّذِي رَزَقْتَنِي مِنْ رَحْمَتِكَ،

که شایسته آن نیستم درخواست کنم، آنچه را که از رحمتت روزیم کردی

وَأَرَيْتَنِي مِنْ قُدْرَتِكَ، وَعَرَّفْتَنِي مِنْ إِجَابَتِكَ،

و از قدرتت نشانم دادی و از پاسخ دادنت به من شناساندی،

فَصِرْتُ أَدْعُوكَ آمِنًا، وَأَسْأَلَكَ مُسْتَأْنِسًا لَا

پس با آسودگی خاطر تو را می‌خوانم و از تو می‌خواهم در حال انس با تو،

خَائِفًا وَلَا وَجِلًا، مُدَلِّلاً عَلَيْكَ فِيمَا قَصَدْتُ

بدون ترس و وحشت، در حالی که با گستاخی مقصودم را به درگماخت

فِيهِ إِلَيْكَ، فَإِنْ أَبْطَأَ عَنِّي عَتَبْتُ بِجَهْلِي

آورده‌ام، پس اگر در برآوردن حاجتم تأخیر کنی، به واسطه نادانیم

عَلَيْكَ، وَلَعَلَّ الَّذِي أَبْطَأَ عَنِّي هُوَ خَيْرٌ لِي

بر تو اعتراض کنم و حال آن‌که شاید تأخیر آن برای من بهتر باشد

لِعِلْمِكَ بِعَاقِبَةِ الْأُمُورِ، فَلَمْ أَرِ مَوْلاً كَرِيماً

چرا که به سرانجام کارها دانایی، پس ندیده‌ام مولی و سرور بخشنده‌ای،

أَصْبَرَ عَلَىٰ عَبْدٍ لَيْمٍ مِنْكَ عَلَيَّ يَا رَبُّ، إِنَّكَ

صبر کننده‌تر از تو بر بندهٔ پستی مثل من، ای پروردگار من تو

تَدْعُونِي فَأَوْلَىٰ عَنْكَ، وَتَتَجَبَّبُ إِلَيَّ

مرا می‌خوانی ولی من از تو روی می‌گردانم و با من دوستی می‌کنی

فَاتَبَغَضُ إِلَيْكَ، وَتَتَوَدَّدُ إِلَيَّ فَلَا أَقْبَلُ مِنْكَ،

ولی من با تو دشمنی می‌کنم، و در حق من دلسوزی می‌کنی ولی من از تو نمی‌پذیرم

كَأَنَّ لِي التَّطَوُّلَ عَلَيْكَ، فَلَمْ يَمْنَعَكَ ذَلِكَ مِنْ

گویا که من بر تو منت دارم، ولی این کار من، تو را از

الرَّحْمَةِ لِي وَالْإِحْسَانِ إِلَيَّ، وَالتَّفَضُّلِ عَلَيَّ

بخشش من و نیکی به من

بِجُودِكَ وَكَرَمِكَ، فَارْحَمْ عَبْدَكَ الْجَاهِلَ،

و بزرگواری به واسطهٔ جود و کرمت در حق من باز نداشت، پس بر بندهٔ نادان رحمت کن

وَجِدْ عَلَيْهِ بِفَضْلِ إِحْسَانِكَ، إِنَّكَ جَوَادٌ

و با فزونی احسانت بر او بخش که تو سخاوتمند

كَرِيمٌ، الْحَمْدُ لِلَّهِ مَالِكِ الْمُلْكِ، مُبْجَرِي الْفُلْكِ،

و بخشنده‌ای، حمد و سپاس خداوندی را که فرمانروای هستی و حرکت دهنده کشتیها

مُسَخَّرِ الرِّيَّاحِ، فَالِقِ الْأَصْبَاحِ، دَيَّانِ الدِّينِ،

و تسخیر کننده بادهای و شکافنده صبح و داور روز جزا

رَبِّ الْعَالَمِينَ، الْحَمْدُ لِلَّهِ عَلَى حِلْمِهِ بَعْدَ

و پروردگار جهانیان است، حمد و سپاس خدای را بر حلم بعد

عِلْمِهِ، وَالْحَمْدُ لِلَّهِ عَلَى عَفْوِهِ بَعْدَ قُدْرَتِهِ،

از آگاهی و حمد و سپاس خدای را بر عفو با وجود توانابیش

وَالْحَمْدُ لِلَّهِ عَلَى طَوْلِ أَنْاتِهِ فِي غَضَبِهِ، وَهُوَ

و حمد و سپاس خدای را بر صبر و تحمل در حال خشمش، در حالی

الْقَادِرُ عَلَى مَا يَرِيدُ، الْحَمْدُ لِلَّهِ خَالِقِ الْخَلْقِ،

که بر آنچه خواهد تواناست، حمد و سپاس خدای را که آفریننده مخلوقات،

بَاسِطِ الرِّزْقِ، فَالِقِ الْأَصْبَاحِ، ذِي الْجَلَالِ

گستراننده روزی، شکافنده صبح، صاحب جلال

وَالْإِكْرَامِ، وَالْفَضْلِ وَالْإِنْعَامِ، الَّذِي بَعْدَ فَلَا

و احترام و لطف و کرم است، کسی که چنان دور است که

يُرِي، وَقَرَّبَ فَشَهِدَ النَّجْوَى، تَبَارَكَ وَتَعَالَى،

دیده نمی‌شود و چنان نزدیک است که از گفتگوهای پنهانی آگاه و بلند مرتبه و برتر است،

الْحَمْدُ لِلَّهِ الَّذِي لَيْسَ لَهُ مُنَازِعٌ يُعَادِلُهُ، وَلَا

حمد و سپاس خداوندی را که ستیزه جویی در برابر او

شَبِيهُهُ يُشَاكِلُهُ، وَلَا ظَهِيرٌ يُعَاوِدُهُ، قَهَرَ بِعِزَّتِهِ

و مشابهی هم شکل او و پشتوانه‌ای تقویت کننده او، وجود ندارد، با عزت و قدرتش

الْأَعْرَاءَ، وَتَوَاضَعَ لِعَظَمَتِهِ الْعُظَمَاءُ، فَبَلَغَ

قدرتمندان را مغلوب ساخته و بزرگان در برابر عظمتش سر تعظیم فرود آورده‌اند،

بِقُدْرَتِهِ مَا يَشَاءُ، الْحَمْدُ لِلَّهِ الَّذِي يُجِيبُنِي

و با قدرتش به آنچه خواسته رسیده است، حمد و سپاس خداوندی را که هرگاه بخوانمش

حِينَ أَنَادِيهِ، وَيَسْتُرُّ عَلَيَّ كُلَّ عَوْرَةٍ وَأَنَا

پاسخم گوید، و هر کار زشتی را بر من پوشانده با اینکه من

أَعْصِيهِ، وَ يُعْظِمُ النِّعْمَةَ عَلَيَّ فَلَا أُجَازِيهِ،

نافرمانیش می‌کنم و نعمتها را بر من تمام کرده با این که من ناسپاسیش می‌کنم،

فَكَمْ مِنْ مَوْهَبَةٍ هَنِيئَةٍ قَدْ أَعْطَانِي، وَعَظِيمَةٍ

و چه نعمتهای سودمندی که به من عطا فرموده و حوادث بزرگ

مُخَوِّفَةٍ قَدْ كَفَانِي، وَبَهْجَةٍ مُوْنِقَةٍ قَدْ أَرَانِي،

ترسناکی که از من بازداشته و شادمانی مطبوعی که نشانم داده،

فَأْتَنِي عَلَيْهِ حَامِدًا، وَأَذْكُرُهُ مُسَبِّحًا، الْحَمْدُ لِلَّهِ

پس ستایش کنان ثنايش گويم و تسبيح گويان يادش کنم، حمد و سپاس خدايي

الَّذِي لَا يُهْتَكُ حِجَابُهُ، وَلَا يُغْلَقُ بَابُهُ، وَلَا

را که حجابش دريده نشود و باب رحمتش مسدود نگردد

يُرَدُّ سَأَلُهُ، وَلَا يُخَيَّبُ أَمَلُهُ، الْحَمْدُ لِلَّهِ الَّذِي

و درخواست کننده اش را (دست خالي) باز نگرداند و آرزومندش را مأیوس نکند، حمد و سپاس خدايي را که

يُؤْمِنُ الْخَائِفِينَ، وَيُنَجِّي الصَّالِحِينَ، وَيَرْفَعُ

خائفان را ايمنى بخشد و شايستگان را نجات دهد و مستضعفان

الْمُسْتَضَعْفِينَ، وَيَضَعُ الْمُسْتَكْبِرِينَ، وَيَهْلِكُ

را ترقى داده و گردنکشان را خوار کند و پادشاهان را هلاک کرده

مُلُوكًا، وَيَسْتَخْلِفُ آخِرِينَ، وَالْحَمْدُ لِلَّهِ

و ديگران را جانشين آنان کند، حمد و سپاس خدايي

قَاصِمِ الْجَبَّارِينَ، مُبِيرِ الظَّالِمِينَ، مُدْرِكِ

را که در هم شکننده زورگويان، هلاک کننده ستمگران، دريابنده

الْمُهَارِبِينَ، نَكَالِ الظَّالِمِينَ، صَرِيحٍ

فراریان، عذاب کَنندهٔ ستمگران، فریادرس

الْمُسْتَضْرِحِينَ، مَوْضِعِ حَاجَاتِ الطَّالِبِينَ،

یاری خواهان، محلّ نیازهای نیازمندان

مُعْتَمِدِ الْمُؤْمِنِينَ، الْحَمْدُ لِلَّهِ الَّذِي مِنْ خَشْيَتِهِ

و پشیمان مؤمنان است، حمد و سپاس خدایی را که از ترس

تَرَعْدُ السَّمَاءِ وَ سُكَّانِهَا، وَ تَرْجُفُ الْأَرْضُ

او آسمان و زمین و ساکنانشان می‌لرزند،

وَ عُمَارِهَا، وَ تَمُوجُ الْبِحَارِ وَ مَنْ يَسْبَحُ فِي

و دریاها و آنچه در آن شناور است به حرکت درآیند،

غَمْرَاتِهَا، الْحَمْدُ لِلَّهِ الَّذِي هَدَانَا لِهَذَا، وَ مَا كُنَّا

حمد و سپاس خدایی را که ما را به این امور هدایت نمود که

لِنَهْتَدِيَ لَوْلَا أَنْ هَدَانَا اللَّهُ، الْحَمْدُ لِلَّهِ الَّذِي

اگر ما را هدایت نمی‌فرمود هدایت نمی‌یافتیم، حمد و سپاس خدایی را که

يَخْلُقُ وَلَمْ يَخْلُقْ، وَيَرْزُقُ وَلَا يَرْزُقُ، وَيُطْعِمُ

می‌آفریند و آفریده نشده و روزی می‌دهد و روزی داده نشده و اطعام می‌کند

وَلَا يُطْعَمُ، وَيَمِيتُ الْأَحْيَاءَ وَيُحْيِي الْمَوْتَى،

و اطعام نشده و زندگان را می‌میراند و مردگان را زنده می‌کند

وَهُوَ حَيٌّ لَا يَمُوتُ، بِيَدِهِ الْخَيْرُ، وَهُوَ عَلَىٰ

و اوست زنده‌ای که هرگز نمیرد، خیر و نیکی به دست اوست و بر

كُلِّ شَيْءٍ قَدِيرٌ، اَللّٰهُمَّ صَلِّ عَلٰى مُحَمَّدٍ

هر چیز تواناست، خدایا بر محمد

عَبْدِكَ وَرَسُولِكَ، وَآمِنِكَ وَصَفِيِّكَ،

بنده و فرستاده و امانتدار و برگزیده

وَحَبِيبِكَ وَخَيْرَتِكَ مِنْ خَلْقِكَ، وَحَافِظِ

و حبیب و خیرت از خلق تو، و نگاهدارنده

سِرِّكَ، وَمُبَلِّغِ رِسَالَاتِكَ، اَفْضَلَ وَاحْسَنَ

راز و رساننده پیامهايت درود فرست برترین، نیکوترین،

وَاجْمَلَ، وَاکْمَلَ وَازْكَى وَانْمَى، وَاطْيَبَ

زیباترین، کامل‌ترین، پاکیزه‌ترین، فزاینده‌ترین، دلپذیرترین،

وَاطْهَرَ وَاسْنَى، وَاکْثَرَ مَا صَلَّيْتَ وَبَارَكْتَ

پاکترین، درخشان‌ترین و بیشترین درود و برکت

وَتَرَحَّحَمْتَ، وَتَحَنَّنْتَ وَسَلَّمْتَ عَلَيَّ أَحَدٍ مِنْ

و رحمت و دلسوزی و سلامی که فرستادی بر هر یک از

عِبَادِكَ وَأَنْبِيَائِكَ وَرُسُلِكَ وَصَفْوَتِكَ، وَأَهْلِ

بندگان و پیامبران و فرستادگان و برگزیدگان

الْكَرَامَةِ عَلَيْكَ مِنْ خَلْقِكَ، اللَّهُمَّ وَصَلِّ

و بزرگمنشان از میان مخلوقات، خدا یا درود فرست

عَلَيَّ عَلَيَّ أَمِيرِ الْمُؤْمِنِينَ، وَوَصِيَّ رَسُولِ

بر حضرت علی امیرالمؤمنین و جانشین فرستاده

رَبِّ الْعَالَمِينَ، عَبْدِكَ وَوَلِيِّكَ وَأَخِي

پروردگار جهانیان، بنده و محبوب و برادر

رَسُولِكَ، وَحُجَّتِكَ عَلَيَّ خَلْقِكَ، وَأَيْتِكَ

فرستادهات و دلیل و برهانت بر بندگان و نشانه

الْكُبْرَى وَالنَّبَأِ الْعَظِيمِ، وَصَلِّ عَلَيَّ الصِّدِّيقَةَ

و خبر بسیار مهم، و درود فرست بر راستگوی

الطَّاهِرَةَ، فَاطِمَةَ سَيِّدَةَ نِسَاءِ الْعَالَمِينَ، وَصَلِّ

پاکیزه حضرت فاطمه، سرور بانوان جهان و درود فرست

عَلَى سِبْطِي الرَّحْمَةِ وَإِمَامِي الْهُدَى، الْحَسَنِ

بر دو فرزندزادهٔ پیامبر رحمت و دو پیشوای هدایت، امام حسن

وَالْحُسَيْنِ، سَيِّدِي شَبَابِ أَهْلِ الْجَنَّةِ، وَصَلِّ

و امام حسین آقا و سرور جوانان اهل بهشت، و درود فرست

عَلَى أَيْمَّةِ الْمُسْلِمِينَ، عَلِيِّ بْنِ الْحُسَيْنِ،

بر پیشوایان مسلمانان علی بن حسین

و مُحَمَّدِ بْنِ عَلِيٍّ، وَجَعْفَرِ بْنِ مُحَمَّدٍ،

و محمد بن علی و جعفر بن محمد

و مُوسَى بْنِ جَعْفَرٍ، وَعَلِيِّ بْنِ مُوسَى،

و موسی بن جعفر و علی بن موسی

و مُحَمَّدِ بْنِ عَلِيٍّ، وَعَلِيِّ بْنِ مُحَمَّدٍ، وَالْحَسَنِ

و محمد بن علی و علی بن محمد و حسن

بْنِ عَلِيٍّ، وَالْخَلْفِ الْهَادِي الْمَهْدِيَّ،

بن علی و جانشین راهنمای راه یافته (حضرت مهدی عج)،

حُبِّجَكَ عَلَى عِبَادِكَ، وَأَمْنًا فِي بِلَادِكَ،

حجت‌ها و دلایلت بر بندگان و امانتدارانت در زمین

صَلَاةً كَثِيرَةً دَائِمَةً، اَللّٰهُمَّ وَصَلِّ عَلٰى وَلِيٍّ

درود فراوان و همیشگی، خدا یا درود فرست بر عهده دار

اَمْرِكَ الْقَائِمِ الْمُؤَمَّلِ، وَالْعَدْلِ الْمُنْتَظَرِ، وَحَفْهٖ

فرمانت و قیام کنندهٔ آرزو شده و عدالتگستر مورد انتظار (خدا یا) او را با

بِمَلَأَيْتِكَ الْمُقْرَبِينَ، وَآيِدُهُ بِرُوحِ الْقُدْسِ يَا

فرشتگان مقربت در برگیر، و با روح القدس یاریش کن، ای

رَبِّ الْعَالَمِينَ، اَللّٰهُمَّ اجْعَلْهُ الدَّاعِيَ اِلَىٰ

پروردگار جهانیان، خدا یا او را دعوت کننده به

كِتَابِكَ، وَالْقَائِمَ بِدِينِكَ، اسْتَخْلَفَهُ فِي

کتابت و قیام کننده به امر دینت قرار ده، او را در

الْاَرْضِ كَمَا اسْتَخْلَفْتَ الَّذِيْنَ مِنْ قَبْلِهِ، مَكَّنْ

زمین جانشین خود قرار ده همان‌گونه که پیشینیان او را جانشین خود قرار دادی.

لَهُ دِيْنَهُ الَّذِي ارْتَضَيْتَهُ لَهٗ، اَبْدِلْهُ مِنْ بَعْدِ

دینی که برای او پسندیده‌ای یا برجا ساز،

خَوْفِهِ اٰمَنًا، يَعْْبُدُكَ لَا يُشْرِكُ بِكَ شَيْئًا، اَللّٰهُمَّ

و بیم و ترس او را به آسودگی خاطر و ایمنی تبدیل کن چرا که تو را عبادت کرده و شریکی برای تو نگیرد، خدا یا

أَعِزَّهُ وَأَعَزِّزْ بِهِ، وَأَنْصُرْهُ وَأَنْتَصِرْ بِهِ، وَأَنْصُرْهُ

او را عزت ده و دیگران را به او عزت بخش، و یاریش کن و دیگران را به وسیله او یاری ده

نَصْرًا عَزِيزًا، وَافْتَحْ لَهُ فَتْحًا يَسِيرًا، وَاجْعَلْ

و او را کاملاً یاری کن و پیروزی آسان نصیبش فرما،

لَهُ مِنْ لَدُنْكَ سُلْطَانًا نَصِيرًا، اللَّهُمَّ أَظْهِرْ بِهِ

و از جانب خود حکومتی پیروزمند برایش مقرر فرما، خدایا

دِينَكَ وَسُنَّةَ نَبِيِّكَ، حَتَّى لَا يَسْتَخْفِيَ بِشَيْءٍ

دین و سنت پیامبرت را به وسیله او آشکار کن تا چیزی از

مِنَ الْحَقِّ مَخَافَةَ أَحَدٍ مِنَ الْخَلْقِ، اللَّهُمَّ إِنَّا

حق به واسطه ترس از مخلوقات مخفی نماند، خدایا ما

نَرْغَبُ إِلَيْكَ فِي دَوْلَةٍ كَرِيمَةٍ، تُعِزُّ بِهَا

آرزومند دولتی کریمانه هستیم که به واسطه آن

الْإِسْلَامَ وَأَهْلَهُ، وَتُذِلُّ بِهَا النِّفَاقَ وَأَهْلَهُ،

اسلام و اهل آن را عزت بخشیده و نفاق و اهل آن را خوار گردانی

وَتَجْعَلُنَا فِيهَا مِنَ الدُّعَاةِ إِلَى طَاعَتِكَ، وَالْقَادَةِ

و ما را در آن حکومت از دعوت کنندگان به بندگی و پیشروان

إِلَى سَبِيلِكَ، وَتَرَزُقْنَا بِهَا كَرَامَةَ الدُّنْيَا

راحت قرار ده و به واسطهٔ آن بزرگی در دنیا

وَالْآخِرَةِ، اَللّٰهُمَّ مَا عَرَّفْتَنَا مِنَ الْحَقِّ فَحَمَلْنَاهُ،

و آخرت را روزیمان گردان. خدایا آنچه از حق به ما شناساندی پس ما را بدان وادار

وَمَا قَصَرْنَا عَنْهُ فَبَلَّغْنَاهُ، اَللّٰهُمَّ اَلْمَمَّ بِهِ شَعْنًا،

و آنچه کوتاهی کردیم، ما را به آن برسان، خدایا به واسطهٔ او پراکندگی ما را اصلاح کن.

وَأَشْعَبَ بِهِ صَدَعَنَا، وَارْتُقَ بِهِ فَتَقْنَا، وَكَثُرَ بِهِ

و اختلاف میان ما را کم کن، و تفرقهٔ میان ما را پیوند ده، و کمی (افراد) ما را فزونی بخش.

قَلَّتْنَا، وَأَعَزَّزَ بِهِ ذِلَّتْنَا، وَأَغْنِ بِهٖ عَائِلَنَا، وَأَقْضِ

و ما را از خواری به عزت و از نداری به بی‌نیازی برسان، و بدهی ما را ادا

بِهٖ عَنِ مَغْرَمِنَا، وَاجْبُرْ بِهِ فِقْرَنَا، وَسُدَّ بِهِ خَلَّتْنَا،

و فقرمان را جبران کن و اختلاف میان ما را کم.

وَيَسِّرْ بِهِ عُسْرَنَا، وَبَيِّضْ بِهِ وُجُوهُنَا، وَفَكِّ بِهِ

و مشکلات ما را به آسانی تبدیل کن و ما را روسفید گردان، و گرفتاری ما را بگشا.

أَسْرَنَا، وَأَنْجِحْ بِهِ طَلِبَتْنَا، وَأَنْجِزْ بِهِ مَوَاعِيدَنَا،

و نیازمان را مرتفع گردان، و وعده‌های ما را محقق گردان

وَاسْتَجِبْ بِهِ دَعْوَتَنَا، وَأَعْطِنَا بِهِ سُؤْلَنَا،

و دعاهایمان را مستجاب کن و خواسته‌های ما را برآور

وَبَلِّغْنَا بِهِ مِنَ الدُّنْيَا وَالْآخِرَةِ آمَالَنا، وَأَعْطِنَا بِهِ

و ما را به آرزوهای دنیا و آخرت برسان، و بیش از آنچه می‌خواهیم

فَوْقَ رَغْبَتِنَا، يَا خَيْرَ الْمَسْئُولِينَ وَأَوْسَعَ

به ما عطا کن، ای بهترین درخواست شده و توانگرترین عطاکننده،

الْمُعْطِينَ، اِشْفِ بِهٖ صُدُورَنَا، وَادْهَبْ بِهٖ غَيْظَ

سینه‌های ما را به او شفا بخش و عقده دل‌های ما را بگشا

قُلُوبِنَا، وَاهْدِنَا بِهِ لِمَا اخْتَلَفَ فِيهِ مِنَ الْحَقِّ

و ما را به جانب حق از آنچه که به اجازه‌ات در آن اختلاف شده هدایت فرما،

بِإِذْنِكَ، إِنَّكَ تَهْدِي مَنْ تَشَاءُ إِلَى صِرَاطٍ

زیرا تو هر که را بخواهی به راه راست هدایت می‌کنی.

مُسْتَقِيمٍ، وَأَنْصُرْنَا بِهِ عَلَى عَدُوِّكَ وَعَدُوِّنَا،

و ما را به کمک او بر دشمنان خود و دشمنانمان پیروز گردان،

إِلَهَ الْحَقِّ آمِينَ، اَللّٰهُمَّ اِنَّا نَشْكُوْ اِلَيْكَ فَقَدْ

ای معبود بر حق (دعاهایم را) قبول فرما خدایا ما از فقدان

نَبِينَا صَلَوَاتُكَ عَلَيْهِ وَآلِهِ، وَ غَيْبَةَ وَلِيِّنَا،

پیامبرمان - که درود تو بر او و خاندان پاکش باد - و غیبت اماممان

وَ كَثْرَةَ عَدُوِّنَا، وَقِلَّةَ عَدَدِنَا، وَ شِدَّةَ الْفِتَنِ بِنَا،

و فراوانی دشمنان و کمی تعداد و فتنه‌های سخت

وَ تَظَاهَرَ الزَّمَانَ عَلَيْنَا، فَصَلِّ عَلَى مُحَمَّدٍ

و خود نمایی روزگار بر ضرر ما به تو شکایت می‌کنیم پس بر محمد

وَآلِهِ، وَاعِنَّا عَلَى ذَلِكَ بِفَتْحٍ مِنْكَ تُعَجِّلْهُ،

و خاندان پاکش درود فرست و ما را بر این امور یاری فرما، به پیروزی نزدیک از جانب خودت

وَ بَصْرٍ تُكْشِفُهُ، وَ نَصْرٍ تُعِزُّهُ، وَ سُلْطَانٍ حَقٍّ

و بر طرف ساختن رنج و سختی و یاری با عزت و فرمانروایی

تُظَهِّرُهُ، وَ رَحْمَةٍ مِنْكَ تَجَلِّلُنَاهَا، وَ عَافِيَةٍ

آشکار و بر حق و رحمت و سلامتی

مِنْكَ تُلَبِّسُنَاهَا، بِرَحْمَتِكَ يَا أَرْحَمَ الرَّاحِمِينَ.

فراگیر از جانب، به رحمتت ای مهربان‌ترین مهربانان.

نماز عید فطر:

خواندن نماز عید در زمان ما مستحب است و آن دو رکعت است؛ در رکعت اول سوره حمد و سوره اعلی (یا هر سوره دیگری که مایل باشد) بخواند و بعد از آن پنج تکبیر بگوید و بعد از هر تکبیر این قنوت را بخواند:

اللَّهُمَّ أَهْلَ الْكِبْرِيَاءِ وَالْعَظَمَةِ، وَأَهْلَ الْجُودِ

خدایا ای شایسته اقتدار و عظمت و ای شایسته بخشندگی

وَالْجَبْرُوتِ، وَأَهْلَ الْعَفْوِ وَالرَّحْمَةِ، وَأَهْلَ

و بزرگی، و ای شایسته گذشت و رحمت و ای شایسته

التَّقْوَى وَالْمَغْفِرَةِ، أَسْأَلُكَ بِحَقِّ هَذَا الْيَوْمِ،

پرهیزکاری و آمرزش، از تو می‌خواهم به حق این روزی

الَّذِي جَعَلْتَهُ لِلْمُسْلِمِينَ عِيدًا، وَلِمُحَمَّدٍ

که برای مسلمانان عید و برای محمد

صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَآلِهِ ذُخْرًا [وَشَرَفًا] وَمَزِيدًا،

- که درود خدا بر او و خاندان پاکش باد - ذخیره [و شرافت] و مایه فرونی نعمت قرار دادی

أَنْ تُصَلِّيَ عَلَيَّ عَلَى مُحَمَّدٍ وَآلِ مُحَمَّدٍ، وَأَنْ

بر محمد و خاندان پاکش درود فرستی و

تَدْخِلَنِي فِي كُلِّ خَيْرٍ أَدْخَلْتَ فِيهِ مُحَمَّدًا

مرا داخل کنی در هر هر خیر و نیکی که محمد و خاندانش را در آن داخل نمودی

وَآلِ مُحَمَّدٍ، وَأَنْ تُخْرِجَنِي مِنْ كُلِّ سُوءٍ

و خارج کنی از هر بدی

أَخْرَجْتَ مِنْهُ مُحَمَّدًا وَآلَ مُحَمَّدٍ، صَلَوَاتُكَ

که محمد و خاندان پاکش را از آن خارج نمودی، درود تو

عَلَيْهِ وَعَلَيْهِمْ، اَللّٰهُمَّ اِنِّيْ اَسْئَلُكَ خَيْرَ مَا

بر او و بر آنان باد، خدایا از تو می‌خواهم بهترین چیزی را

سَأَلُكَ مِنْهُ عِبَادُكَ الصَّالِحُونَ، وَاَعُوذُ بِكَ

که بندگان شایسته‌ات از آن خواسته‌اند و پناه می‌برم به تو

مِمَّا اسْتَعَاذَ مِنْهُ عِبَادُكَ الصَّالِحُونَ.

از آنچه بندگان شایسته‌ات از آن به تو پناه‌نده شده‌اند.

(در صورت عدم توانایی بر این قنوت، هرگونه قنوت دیگری نیز

می‌تواند بخواند) سپس تکبیر ششم را بگویند و به رکوع بروند و بعد

از رکوع و سجده، برخیزد و رکعت دوم را شروع کند؛ در رکعت دوم، بعد از سوره حمد، سوره والشَّمس یا سوره دیگری را بخواند؛ آنگاه چهار تکبیر بگوید و بعد از هر تکبیر همان قنوت را بخواند، سپس تکبیر پنجم را بگوید و به رکوع و سجود برود و نماز را تمام کند.^۱ بعد از نماز، تسیحات حضرت زهراء علیها السلام را بگوید^۲ و آنگاه دعاهایی که نقل شده است را بخواند که یکی از آنها دعای چهل و ششم «صحیفه سجّادیه» است.

مستحب است نماز عید، زیر آسمان باشد^۳ و بعد از نماز برای برادران دینی جهت قبولی اعمال دعا کند.
خداوند اعمال همه شما روزه‌داران را در این ماه عزیز قبول فرماید، إن شاء الله.

۱. مصباح المتّهجد، صفحه ۶۵۴. ۲. همان مدرک، صفحه ۶۵۵.

۳. اقبال، صفحه ۲۸۵.

کلیات مفاتیح نوین

با همکاری جمعی از فضیای حوزه

زیر نظر:

حضرت آیت الله العظمی مکارم شیرازی

مزایای این کتاب:

۱. نقل تمام ادعیه و زیارات و اذکار از منابع معتبر با ذکر مدرک.
۲. نگارش با زبان و ادبیات روز، قابل استفاده عموم.
۳. مشتمل بر مقدمات و روایات روح پرور در هر قسمت.
۴. شرح آداب و مقدمات و اسرار زیارات و دعاها.
۵. تقسیم بندی کتاب در ده فصل با نظم نوین.
۶. پرهیز از روایات ضعیف

و...